В. I. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΡΛ ΜΑΡΚΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ ΑΠΤΟ ΡΥΣΙΚΟ
= Λ. ΛΕΟ — Α. ΔΙΜΙΤΡΙΥ =

ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΜΙΟΝΟΤΙΤΟΝ
ΕΛΙΝΙΚΟ ΤΜΙΜΑ
ΜΑΡΙΥΠΟΛΙ
1—9—3—3

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙ ΟΛΥ ΤΥ ΚΟΖΜΥ, ΕΝΟΘΙΤΕ!

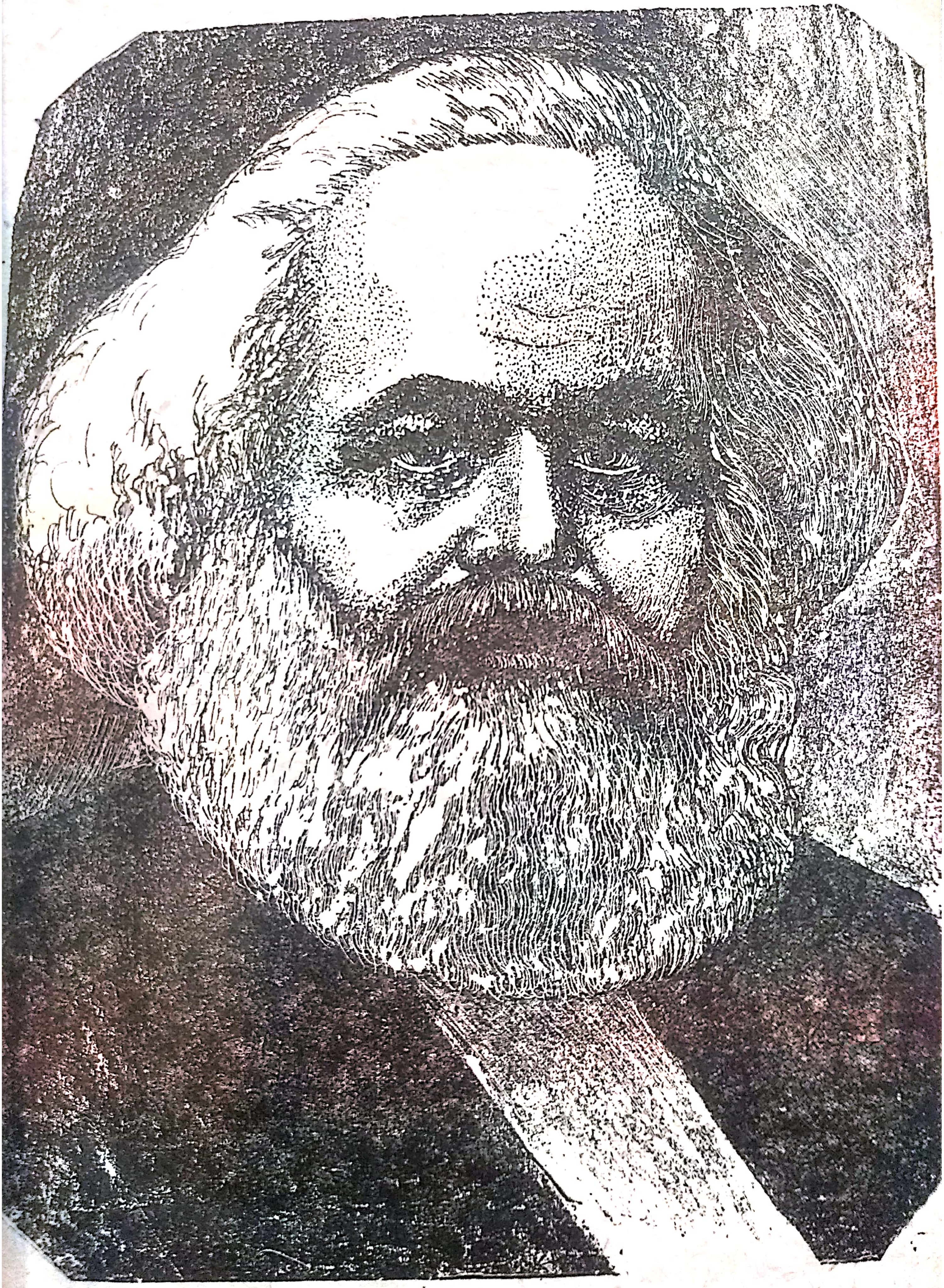
Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΡΛ ΜΑΡΚΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ
Λ. ΛΕΟ — Α. ΔΙΜΙΤΡΙΥ

ΥΚΡΑΝΙΚΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΜΙΟΝΟΤΙΤΟΝ
1933 ΧΑΡΚΙΒ — ΚΙΪΒ — ΜΑΡΙΥΠΙΛЬ 1933

— Δόθικε για ςτιχιοθέτιςι 19/II — 33. —
— Επιτράπ κε για εκτίποςι 29/III—33. —
Εκδοτικὸ εθνικό μιονοτίτ. 19-Ε. Τιράζζ 1000.
Γορλίτ 1241. Αριθμός παρανκελίας 1097.
Ιπέφτινος ςιντάχτις: Λ. ΛΕΟ.

ΣΑΝ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΣΤΙΝ ΕΛΙΝΙΚΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ

Ο «Καρλ Μαρκς» του Λένιν ίνε το πρότο κλασικό μαρκσιστικό βιβλίο, που βγένι στα ελινικά στι Σοβιετικί Ūκρανία. Γι' αφτό κ' ι έκδοσι ετύτι δε μπορί να χαραχτιριστί σαν απλί, σινιθιζμένι μετάφρασι κλασικού βιβλίου. Αντίθετα έχι τεράστια πολιτικί σιμασία, γιατί πρότ' απ' όλα ίνε ι πρότι δοκιμί που κάνουμε για να μπάσουμε τι μαρκσιστικί θεορία μέσα στις μάζες τον ελίνον εργατόν κε κολχόζνικον, που κάτο απ' το κνούτο τις τσαρικίς καταπίεσις κ' εκμετάλεψσις ξεχάσανε να διαβάζουνε κε να μιλάνε με πλέριο λεξιλόγιο στι γλόσα-τους, κε δέφτερα, γιατί ι έκδοσι αφτί γίνετε στιν περίοδο τις αρχίς τις δέφτερις πιατιλέτκας, που βάζι μπροστά-μας τεράστια ικονομικά κε πολιτικά προβλίματα.

Ι έκδοσι αφτί έχι ιδιέτερι σιμασία, γιατί βγένι στιν πενιντάχρονι επέτιο του θανάτου του Καρλ Μαρκς, τι μεγάλι επέτιο του θριάμβου κε τον ατέλιοτο νικόν του μαρκσιζμού, τιν επέτιο, που βάζι μπροστά σ' όλους-μας τεράστια καθίκοντα: τιμόντας τι μνίμι του αθάνατου δασκάλου του πανκόζμιου προλεταριάτου, να κάνουμε τι διδασκαλία-του χτίμα τον πλατιό μαζόν, σιντελόντας έτσι στο πιο γρίγορο, πιο στέρεο χτίσιμο τις σοσιαλιστικίς κινονίας κε το θρίαμβο του μαρκσιζμού σ' όλο τον κόζμο.

Ι διμιουργία προτοπόρον ουντάρνικον ανάμεσα στους έλινες εργάτες στις σοσιαλιστικές φάμπρικες κ' εργοστάσια, προτοπόρον κολχόζνικον στα σοσιαλιστικά χοράφια, το χτίσιμο μπολσεβίκικον, ατσαλομένον κε ικονομικά κε πολιτικά κολχοζιόν, απετί απ' όλους-μας πιότερο εντατικί, πιότερο πιζματικί δουλιά για να δόσουμε στις εργαζόμενες μάζες μόρφοσι μπολσεβίκικι, μόρφοσι μαρκσιστικί στι γλόσα-τους.

Έτσι, ι πρότι αφτί προσπάθια, ι έκδοσι ενός από τα πιο δινατά κε περιεχτικά μέσα σε λίγες γραμές, μα με πλατί, πλατίτατο νόιμα κε περιεχόμενο, έργα του Λένιν, πάνο στα βασικά προβλίματα τις θεορίας του Μαρκς, αποτελί τιν αρχί μιας έντονις, μιας ουντάρνικις δουλιάς για το μπάσιμο τις μαρκσιστικίς θεορίας μέσα στις πλατιές εργαζόμενες ελινικές μάζες.

* * *

Μα πρέπι να σιμιοθί, πος στι μετάφρασι αφτί σιναντιθίκανε τεράστιες δισκολίες: δισκολίες στο πος ν' αποδοθί το θεορίτικό κε βαθί ιλικό, που τόσο στενά «στριμόχτικε μέσα στα πλέσια τον 75.000 πσιφίον», σε γλόσα απλί κ' εφκολονόιτι.

Ι μετάφραςι έγινε ανανκαςτικά ς' απλοπιμένι διμοτικί ελινικί γλόςα, γιατί θεορύμε αδίνατο ν' αποδόςι κανένας κλαςικά έργα τυ μαρκςιζμύ ςε ντοπιολαλιές ςχεδόν πατριαρχικίς εποχίς, πυ διαφέρυνε όχι μόνο κατά το λεχτικό-τυς ςτο κάθε χοριό, μα κε πυ δεν έχυνε τιν απετύμενι μορφολογία για τιν πλίρι απόδοςι τέτιον έργον. Στι μετάφραςι δοθίκανε ανανκαςτικά πολές πολιτικές λέκςες ςτιν ελινικί γλόςα, πυ ίνε άγνοςτες ςτις πλατιές μάζες. Εδό, βέβεα, δε μπορύςε να γίνι αλιότικα, γιατί ι ελινικές ντοπιολαλιές τυ Δονέτςκι όμπλαςτ δεν έχυνε καθόλυ πολιτικές λέκςες κε γι' αφτό ανανκάζυντε να τις δανίζυντε όλες από κςένες γλόςες, ιδίος απ' τι ρύςικι. Το λεκςιλόγιο τον άγνοςτο λέκςεον, πυ δόθικε ςτο τέλος τυ βιβλίυ νομίζυμε, πος θα βοιθίςι πολί τυς αναγνόςτες για να καταλάβυνε το κίμενο

'Ολι ι προςπάθια ίτανε να δοθί το βιβλίο τυ Λένιν ςε τέτια μετάφραςι πυ να μπορί, (όχι, βέβεα, δίχος δυςκολίες), να το καταλάβι τόςο το κοματικό κ' εκςοκοματικό ακτίβ, όςο κ' ι φιτιτές το διαφόρον ελινικόν εκπεδεφτικόν καθιδριμάτον.

Για να πύμε τιν αλίθια, —κε δεν πρέπι να κριβόμαςτε πίςο απ' το δάχτιλό-μας,— τόςο το βιβλίο αφτό, όςο κε τ' άλα πυ πρέπι να τ' ακολυθίςυνε, για να γίνυνε χτίμα τον μαζόν, για να μπύνε πλατιά μέςα ςτις μάζες, χριάζετε εντατικί, ςιςτιματικί, αδιάκοπι δυλιά ολόκλιρυ τυ κοματικύ κε τυ εκςοκοματικύ ακτίβ ςτο μέτοπο τις μορφοτικίς επανάςταςις κε πρότα απ' όλα ςτο λικβιντάριζμα τις αγραματοςίνις τον πλατιόν εργαζομένον ελινικό μαζόν. Σίμερα βριςκόμαςτε ςε τέτια θέςι, πυ ι μάζα τον ελίνον εργατόν, τον ελίνον κολχόζνικον ίνε αγράματι τόςο ςτι γλόςα-τις, όςο κε ς' οπιαδίποτε άλι γλόςα. Τέτια ίνε ι κλιρονομιά, πυ μας αφίςανε τα μάβρα χρόνια τυ τςαριζμύ, πυ απ' τα οπορτυνιςτικά τέμπα ςτι δυλιά-μας έχι ακόμα βαθιά τιπομένι τι ςφραγίδα-τις. Ι πλατιά μάζα δεν κςέρι καλά να διαβάςι ύτε ελινικά ύτε ρύςικα. Μιλάι ςπαζμένα τα ρύςικα κε κυτςά τα ελινικά. Τα υκρανέζικα τα κςέρι ακόμα χερότερα.

Γι' αφτό βαρί, ιπέφτινο μπολςεβίκικο καθίκο μπένι ςίμερα μπροςτά ςτις οργάνοςές-μας: ι δυλιά για τι μορφοτικί επανάςταςι, ι δυλιά για τι μόρφοςι το μαζόν, καθίκο, πυ πρέπι να ςιδιάζετε μ' ολόκλιρι τι δυλιά-μας, τόςο ςτο εργοςτάςιο, όςο κε ςτο χοριό. Γιατί έτςι κε μόνο έτςι θα μπορέςυμε να διμιυργίςυμε μαζικά προτοπόρυς υντάρνικυς ςτις ςοςιαλιςτικές φάμπρικες κ' εργοςτάςια, ςτα μπολςεβίκικα κολχόζια-μας. 'Ετςι κε μόνο έτςι θα μπορέςυμε ν' ανταποκριθύμε πραγματικά μπολςεβίκικα ςτα διάφορα καθίκοντάμας μπροςτά ςτο Κόμα (χλεμποζαγατόφκα, ανικςιάτικι ςπορά κ.τ.λ.)

'Ετςι κε μόνο έτςι θα μπορέςυμε να εχτελέςυμε το βαςικό πολιτικό πρόβλιμα, πυ βάζι μπροςτά-μας ι δέφτερι πιατιλέτκα, να κάνυμε όλυς τυς εργαζομένυς ςινιδιτύς χτίςτες τυ ςοςιαλιζμό.

Μαριύπολι 14-III-1933.

Λ. ΛΕΟ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Το άρθρο τυ Λένιν για το Μαρκς κε το Μαρκςιζμό γράφτικε το φτινόπορο τυ 1914 ςτιν Ελβετία για το Ενκικλοπεδικό λεκςικό Γρανάτ. Στέλνοντας το άρθρο ςτο Εκδοτικό ο Λένιν το ςινόδεπςε με το πιο κάτο γράμα:

Βυλεβάρ Μ. Τβερςκόι Νο. 15

Προς το Γραματέα τις ςίνταξις τον εκδόςεον Γρανάτ

17 τυ Νοέβρι.

Πολιςέβαςτε ςινάδελφε,

Σίμερα ςας έςτιλα ςιςτιμένο άρθρο για το Λεκςικό ο Μάρκς κε ο μαρκςιςμός. Δεν ίμε εγό πυ θα κρίνο, κατά πόςο πέτιχα να λίςο το δίςκολο πρόβλιμα να ςτριμόχςο τιν ανάλιςι μέςα ςτα πλέςια 75 χιλ. ψιφίον, ί πάνο-κάτο τόςον. Θα ςιμιόςο, ότι αναγκάςτικα εντατικά να ςιςφίκςο τι λιτερατύρα (15.000 ίταν τελεςιγραφικά) κε θάπρεπε να διαλέκςο τιν υςία διαφόρον κατεφθίνςεον (βέβεα με τιν επικράτιςι τυ Μ ά ρ κ ς) Δίςκολο ί ανε ν' αποφαςίςι να μι βάλι κανένας πολά τ ς ι τ ά τ α απ' το Μαρκς. Κατά τι γνόμι-μυ για το λεκςικό τα τςιτάτα ίνε πολί ςπυδέα (ιδιέτερα για τα πιο διαφιλονικύμενα ζιτίματα τυ μαρκςιςμύ, όπος ίνε πρότα ι φιλοςοφία κε το αγροτικό ζίτιμα). Ι αναγνόςτες τυ λεκςικύ πρέπι νάχυν ςτα χέρια-τυς ό λ ε ς τις ςπυδεότερες δίλοςες τυ Μαρκς, αλιότικα ο ςκοπός τυ λεκςικύ δε θα κατορθονότανε: 'Ετςι μυ φενότανε. Δεν κςέρο ακόμα, αν θα ςας ικανοπιίςι ι λογοκριτικί πλεβρά: αν όχι, ίςος να γίνι μπορετό να ςιφονίςο ςτο κ ς α ν α φ τ ι ά κ ς ι μ ο μερικό μερόν με πνέβμα τις λογοκριςίας. Εγό εκ μέρυς-μυ χορίς τις τελεςιγραφικές απέτιςες τις ςίνταξις δεν μπορύςα ν' αποφαςίςο τι λογοκριτικί «διόρθοςι» ςιράς τςιτάτον κε θέςεον τυ μαρκςιςμύ.

Ελπίζο, πος δε θ' αρνιθίτε να με πλιροφορίςετε, δίχος αργοπορία, έςτο κε με καρτ-ποςτάλ, για τιν παραλαβί τυ άρθρυ.

Τιν αμιβί, πυ οφίλο να πάρο, πολί θα ςας παρακαλύςα να μυ τι ςτίλετε το γριγορότερο ςτι διέφθιςι: Μ. Τ. Ελιζάροβα, Herrn Wladimir Ulianow Distelweg 11 Bern.

Δεχτίτε τι διαβεβέοςι-μυ για το, ότι ίμε πρόθιμος να ςας φανό χρίςιμος.

Β. Ιλίν

Ι. Γ. Ο πόλεμος ίτανε ι ετία, πυ έμινε ι βιβλιοθίκι-μυ ςτι Γαλικία κε δεν μπόρεςα να βρο μερικά τςιτάτα ςτις ρ ύ ς ι κ ε ς μετάφραςες το ςιγραμάτον τυ Μάρκς. Αν αφτό το θεορίτε απαρέτιτο, ίςος θα μπορύςατε να το αναθέςετε ςε κάπιο ςτι Μόςχα;

Θα χερὸμυνα κιόλας πολί αν ἰτανε δινατὸ να με στέλνατε τι διὸρθοσι τυ ἀρθρυ κε να με πλιροφορίσετε αν ἰνε δινατὸ να γίνυνε μερικές τροποπίισες στι διὸρθοσι ἰ ὸχι; Αν ἰνε αδὶνατι ι αποστολὶ τις διὸρθοσις ελπίζο, πος δε θ' αρνιθίτε να μυ στίλετε ἐκτιπο.

Το ἀρθρο τυ Λένιν (με τιν ιπογραφί Β. Ιλίν) τιπὸθικε στον 28 ο τόμο τυ Λεκσικὺ Γρανάτ (έβδομι ἐκδοσι) στι λέκσι Μ α ρ κ ς (σελ. 219-243) με παράρτιμα σε κσεχοριστό φίλο τις βιβλιογραφίας τυ Μαρκσισμὺ (σελ. 243-246). Μ' ολο τύτο το άρθρο δεν τιπόθικε σε πλέρια μορφί.

Στα 1918 το εκδοτικὸ τις Πετρὺπολις «Πριμπόι» εκτέδοσε το ἀρθρο για το Μαρκς σε κσεχοριστὶ μπροσύρα, πυ σινόδεψε ο Λένιν με προλεγόμενα. Παραθέτυμε αφτά τα προλεγόμενα —γραφτὶκανε στις 14 τυ Μὰι— πλέρια:

Το ἀρθρο, πυ βγένι τόρα σε κσεχοριστὸ ἐκτιπο για τον Καρλ Μαρκς τὄγραψα στα 1913 (κατὰ πόσο θιμὰμε) για το λεκσικὸ τυ Γρανάτ. Στο τέλος τυ ἀρθρυ προστέθικε αρκετὰ διεκσοδικὶ ιπόδικσι τις λιτερατύρας για το Μαρκς, προ πὰντον κσένις. Αφτὸ στιν τορινὶ ἐκδοσι παραλὶφτικε. Κατόπι ι σίντακσι τυ λεκσικὺ εκ μέρυς-τις, από λογοκριτικὶ σκοπιμὸτιτα ἐβγαλε το τέλος τυ ἀρθρυ για το Μαρκς, πυ ίταν αφιρομένο στιν ανάλισι τις επαναστατικίς-τυ ταχτικίς. Διστιχὸς δεν ίχα τιν δινατὸτιτα να κσαναγράψο εδὸ αφτό το τέλος. γιατί το πρόχιρο ἐμινε κἀπυ μέσα στα χαρτιὰ-μυ στο Κρὰκοβο ί στιν Ελβετία. Θιμὰμε μόνο, ὸτι σ' αφτό το τέλος τυ ἀρθρυ ἐβαλα ανάμεσα σ' ἀλα κὶνο το μέρος απ' το γράμα τυ Μαρκς προς τον Ένκελς στις 16 τυ Μάρτι 1855, όπυ ο Μαρκς ἐγραφε; «Όλι ι ιπόθεσι τις Γερμανίας θα ἰνε εκσαρτιμένι από τι δινατὸτιτα τις ενὶσχισις τις προλεταριακίς επανὰστασις με δέφτερι ἐκδοσι, σὰ να λεμε, τυ αγροτικὺ πολέμυ. Τὸτες το ζίτιμα θἄνε εκσέρετο». Να τι δεν κατἀλαβανε απ' τα 1905 ὶ μενσεβίκι-μας, πυ κατρακὶλισαν τόρα ος τιν πλέρια προδοσὶα τυ σοσιαλιζμὺ, ος το πέραζμὰ-τυς στο πλεβρό τις μπυρζυαζίας.

Μὸσχα 14 τυ Μὰι 1918.

Ν. Λένιν

Σίμερα στι διὰθεσι τυ Ινστιτύτυ ιπάρχι το γνίσιο χερόγραφο τυ ἀρθρυ τυ Λένιν. Ι σὶνκρισι τυ χερὸγραφυ με το κίμενο πυ τιπὸθικε στο λεκσικὸ αποδὶχνι, ὸτι στο λεκσικό παραλὶφτικε όχι μόνο το αναφερόμενο απ' το Λένιν κεφάλεο για τιν «ταχτικὶ τυ τακσικὺ αγόνα τυ προλεταριάτυ», αλὰ κε το κεφάλεο για το «Σοσιαλιζμό», μι λογαριὰζοντας πολές άλες σιντὸμεψες κε τροποπὶισες λογοκριτικὺ κε σινταχτικὺ χαραχτίρα.

Μπορί, το κεφάλεο για το σοσιαλισμὸ να προοριζὸτανε για ένα απ' τυς ακὸλυθυς τόμυς, μα στα 1917 ι εκτὶποσι τυ λεκσικὺ διακὸπικε κι' ο ανὰλογος τόμος με το γράμα «Τ» δεν τιπὸθικε.

Στον τορινὸ τὸμο κσανατιπὸθικε το πλέριο κὶμενο τυ χερὸγραφυ τυ Λένιν χορὶς καμιά σιντὸμεψι. Διορθὸθικαν μὸνο τα φανερὰ γραφικὰ λαθι. Τις ζδιζμένες απ' το Λένιν στο χερὸγραφο λέκσες, σαν κανὸνα δεν τις βάλαμε εχτὸς απὸ μια διο περίπτοσες ὸπυ ι αλαγὶ απ' το Λένιν μιας λέκσις μ' ἀλι παρυσιὰζι οριζμένο ενδιαφέρο, για τον αναγνὸστι. Ι βιβλιογραφία τυ μαρκσισμὺ, πυ σὶντακσε ο Λένιν μεταφέρθικε απο μας στο τέλος τυ βιβλὶυ σαν παράρτιμα.

ΙΝΣΤΙΤΥΤΟ ΤΥ ΛΕΝΙΝ.

ΚΑΡΛ ΜΑΡΚΣ

Ο Καρλ Μαρκς γενίθικε στις 5 του Μάι (ν. ιμερ.) στα 1818 στιν πόλι Τριρ. (Παραρινιακί Προςία). Ο πατερας-τυ ίτανε δικιγόρος, εβρέος, πυ δέχτικε στα 1824 τον προτεσταντιζμό. Ι ικογένιά-τυ ίταν έφπορι, μορφομένι, μα όχι επαναςτατικί. 'Αμα τέλιοςε το γιμνάςιο στο Τριρ ο Μαρκς μπίκε στο πανεπιςτίμιο στιν αρχί στι Βόνι κε κατόπι στο Βερολίνο· ςπύδαζε τα νομικά, μα προ πάντον τιν ιςτορία κε τι φιλοςοφία. Τέλιοςε τις ςπυδές-τυ στα 1841, ιποβάλοντας πανεπιςτιμιακί πραγματία για τι φιλοςοφία τυ Επίκυρυ. Στις άποψές-τυ ίταν ακόμα τότες Εγελικός ιδεαλιςτίς. Στο Βερολίνο προςχορόςε ςτον όμιλο τον «αριςτερόν-εγελικόν» (Μπρυνό Μπάυερ κε άλι), πυ ήτιναν να βγάλυν απ' τι φιλοςοφία τυ 'Εγελυ αθειςτικά κ' επαναςτατικά ςιμπεράζματα.

Σαν τέλιοςε το πανεπιςτίμιο ο Μαρκς μετίκιςε ςτι Βόνι, ιπολογίζοντας να γίνι προφέςορας. Μα ι αντιδραςτικί πολιτικί τις Κιβέρνιςις, πυ στα 1832 ςτέριςε τιν καθέδρα απ' το Λυδοβίκο Φέιερμπαχ κε στα 1836 ξανά αρνίθικε να τυ επιτρέψι να μπι στο πανεπιςτίμιο κε στα 1841 αφέρεςε το δικέομα απ' το νεαρό προφέςορα Μπρυνό Μπάυερ να παραδίνι μαθίματα ςτι Βόνι, εξαναγκάςαν ο Μαρκς ν' αφίςι τιν επιςτιμονικί ςταδιοδρομία. Ι ανάπτιξι τον απόψεον τυ αριςτερύ εγελιζμύ ςτι Γερμανία προχορύςε αφτί τιν εποχί πολί γρίγορα. Ο Λ. Φέιρμπαχ ιδιέτερα απ' τα 1836 αρχίζι να κριτικάρι τι θεολογία κε να ςτρέφετε προς το ματεριαλιζμό, πυ ιπερίςχιςε ολοκλιροτικά στα 1841. (Ι «Υςία τυ Χριςτιανιζμύ»). Στα 1843 βγίκε το έργο-τυ «Ι βαςικές θέςες τις φιλοςοφίας τυ μέλοντος». «Θα έπρεπε να δοκιμάςι κανένας ςτι ζοί-τυ τιν απελεφτεροτικ επίδραςι αφτόν το βιβλίον» —έγραφε ο 'Ενκελς κατόπι γι' αφτά τα ςιγράματα τυ Φέιρμπαχ. «Εμίς» (δηλαδί ι αριςτερί εγελικί, ανάμεςα ςτυς οπίυς κι' ο Μαρκς) «γίναμε αμέςος φειερμπαχικί». Σ' αφτί τιν εποχί ι ριζοςπαςτικί μπυρζυάδες τυ Ρίνυ έχοντας ςιμία επαφίς με τυς αριςτερύς εγελικύς, ίδριςαν στο Κελν αντιπολιτεφτικί εφιμερίδα. «Τιν εφιμερίδα τυ Ρίνυ» (άρχιςε να βγένι απ' τιν πρότι τυ Γενάρι τυ 1842). Ο Μαρκς κε ο Μπρυνό Μπάυερ καλέςτικαν ςαν κιριότερι ςινεργάτες κε τον Οχτόβρι τυ 1842 ο Μαρκς έγινε αρχιςιντάχτις κε πέραςε από τι Βόνι στο Κελν. Ι επαναςτατικο-διμοκρατικί κατέφθιςι τις εφιμερίδας κάτο από τι ςίνταξι τυ Μαρκς γίνετε ολοένα κε πιο καθοριζμένι κ' ι κιβέρνιςι απ' τιν αρχί ιπόταξε τιν εφιμερίδα ςε διπλί κε τρίδιπλι λογοκριςία κε κατόπι αποφάςιςε να

τιν κλίςι ολοςδιόλυ τιν πρότι τυ Γενάρι 1843. Ο Μαρκς ς' αφτό το διάςτιμα αναγκάςτικε ν' αφίςι τι ςίνταξι, μα ι αποχόριςί-τυ μολατάφτα δεν έςοςε τιν εφιμερίδα, πυ κλίςτικε το Μάρτι τυ 1843. Από τα πιο μεγάλα άρθρα τυ Μαρκς στιν «Εφιμερίδα τυ Ρίνυ» ο Ένκελς ςιμιόνι ακόμα, εχτός από κίνα, πυ ιποδίχνυμε πιο κάτο, ακόμα κε το άρθρο για τιν κατάςταςι τον αγροτόν κραςοπαραγογόν ςτιν κιλάδα τις Μόζελ. Ι δυλιά ςτιν εφιμερίδα απόδιχςε ςτο Μαρκς, ότι δεν έχι αρκετές γνόςες απ' τιν πολιτικί ικονομία κε γι' αφτό καταπιάςτικε με ζίλο ςτιν εκμάθιςί-τις.

Στα 1843 ο Μαρκς παντρέφτικε ςτιν Κρειτςνάχ τιν Ντζένι Φον Βεςτφάλεν, φιλενάδα-τυ απ' τα πεδικά χρόνια, με τιν οπία ίταν αραβονιαζμένος όντας ακόμα φιτιτίς. Ι γινέκα-τυ ανίκε ςε προςικί αντιδραςτικί εβγενικί (ντβοριάνςκοι) ικογένια. Ο μεγαλίτερος αδερφός-τις ίταν ιπυργός τον εςοτερικόν ςτιν Προςία ςτο διάςτιμα μιας από τις πιο αντιδραςτικές εποχές, 1850-1858. Το φτινόπορο τυ 1843 ο Μαρκς ίρθε ςτο Παρίςι για να εκδόςι ςτο εκςοτερικό μαζί με τον Αρνόλντ Ρυγέ (1802-1880, αριςτερός εγελικός, ςτα 1825-1830 καθότανε ςτι φιλακί, ίςτερα απ' τα 1848 πολιτικός εκςόριςτος, ίςτερα απ' τα 1866-70 Βιζμαρκιανός), ριζοςπαςτικό περιοδικό «Ετίςιο Γερμανο-γαλικό περιοδικό». Σταμάτιςε γιατί βρίκε διςκολίες ςτι μιςτικί διάδοςί-τυ ςτι Γερμανία κι' από τις διαφονίες-τυ με το Ρυγέ. Στα άρθρα-τυ ς' αφτό το περιοδικό ο Μαρκς εμφανίζετε πια ςαν επαναςτάτις, πυ διακιρίτι «τιν αμίλιχτι κριτικί ολόκλιρυ τυ καθεςτέτος» κε μερικά τιν «κριτικί τυ όπλυ», εφεςιβάλοντας π ρ ο ς τ ι ς μ ά ζ ε ς κ ε τ ο π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο.

Το Σεπτέβρι τυ 1844 ίρθε ςτο Παρίςι για λίγες μέρες ο Φριδερίκος Ένκελς, πυ από τότες έγινε ο πιο ςτενός φίλος τυ Μαρκς. Κ' ι διό-τυς πίραν τιν πιο ενεργιτικί ςιμετοχί ςτιν τοτινί ζοί τον επαναςτατικόν ομάδον τυ Παριςιύ πυ έβραζε (ιδιέτερι ςιμαςία ίχε ι διδαςκαλία τυ Προυντόν, με τιν οπία ο Μαρκς αποφαςιςτικά λογαριάςτικε ςτιν «Αθλιότιτα τις φιλοςοφίας» 1847) κ' επεξεργάςτικαν, αγονιζόμενι αμίλιχτα με τις διάφορες διδαςκαλίες τυ μικροαςτικύ ςοςιαλιζμύ, τι θεορία κε τιν τάχτικί τυ επαναςτατικύ π ρ ο λ ε τ α ρ ι α κ ύ ς ο ς ι α λ ι ζ μ ύ ί τυ κομυνιζμύ (μαρξιζμύ). Κίταχςε τα ςιγράματα τυ Μαρκς αφτίς τις εποχίς, 1844-48.

Στα 1845 ο Μαρκς με τιν επιμονί τις προςικίς κιβέρνιςις, ςαν επικίντινος επαναςτάτις, χςορίςτικε απ' το Παρίςι. Πέραςε ςτι Βριξέλι. Τιν άνιξι τυ 1847 ο Μαρκς κε ο Ένκελς προςχόριςαν ςτι μιςτικί προπαγανδιςτικί οργάνοςι: «Ένοςι τον Κομυνιςτόν» πίρανε εξέχυςα ςιμετοχί ςτο δέφτερο ςινέδριο αφτίς τις ένοςις (Νοέβρις 1847 ςτο Λονδίνο) κε κατ' εντολί-τυ έγραψαν το φιμιζμένο «μανιφέςτο τυ Κομυνιςτικύ Κόματος», πυ βγίκε το Φλεβάρι τυ 1848. Σ'

κε χτιπιτὰ χαράχτικε ι νέα
ανκαλιάζι κε τον κλάδο τις
-ολόπλεβρι κε βαθιὰ διδα-
ακτικό αγόνα κε τυ πανκό-
λεταριάτυ, τυ διμιυργὸ τις

Φλεβάρι στα 1848, ο Μαρκς
το Παρίσι κι᾿ απ᾿ εκὶ ίστερα
νία, στο Κελν. Εκί έβγενε
τυ Μάι 1849 ι «Νέα εφιμε-
ο Μαρκς. Ι νέα θεορία επι-
επαναστατικόν γεγονότον τυ
λα τα προλεταριακὰ κε διμο-
ζμυ. Ι αντεπανάστασι, πυ νί-
δικαστίριο (αθυόθικε στις 9
σε απ᾿ τι Γερμανία. (16 τυ
θίνθικε στο Παρίσι, κσορίστι-
19 τυ Ιόνι 1849 κ᾿ έφιγε στο

σορίστυ, πυ ιδιέτερα φανερά
Μαρκς με τον 'Ενκελς (εκδό-
Ι φτόχια έπνιγε κιριολεχτικὰ
ίχε τιν παντοτινί αφοσιόμένι
αρκς όχι μόνο δε θα μπορύσε
σεφχτα θα χανότανε κάτο απ᾿
τό ι ιπερισχίοσες διδασκαλίες
μι-προλεταριακὸ σοσιαλιζμὸ,
εχτανανκαζαν το Μαρκς ... διεκσάγι αμίλιχτο αγόνα, κά-
ποτες αποκρὶοντας τις πιο λισσαζμένες κι᾿ άγριες προσοπικές επίθεσες. (Herr Vogt—κίριος Φοχτ). Αποφέβγοντας τυς κίκλυς τον πολιτικόν εκσὸριστον ο Μαρκς σε σιρά ιστορικὸν έργον επεκσεργάστικε τι ματεριαλιστικί-τυ θεορία, αφιερὸνοντας κιρίος τις δίναμές-τυ στι μελέτι τις πολιτικίς ικονομίας. Αφτί τιν επιστίμι ο Μαρκς τιν επαναστατικοπίισε (κίταξε πιο κάτο τι διδασκαλία τυ Μαρκς) στα σιγράματά-τυ στιν «Κριτικί τις πολιτικίς ικονομίας» (1859) κε στο «κεφάλεο» (πρότος τὸμος 1867).

Ι εποχί, πυ ζοντάνεψαν τα διμοκρατικὰ κινίματα στα τέλι τυ 50 κε 60 τυ 19υ εόνα κσανακάλεσε το Μαρκς στιν πραχτικί δράσι. Στα 1864 (28 τυ Σεπτέβρι) ιδρίθικε στο Λονδίνο ι κσακυστί πρότι Διεθνίς, «ι διεθνὶς σιντροφιά τον εργατόν». Ο Μαρκς ίταν ι ψιχί αφτίς τις οργάνοσις, ο σιντάχτις τις πρότις-τις «έκκλισις» κε ολάκερις σιράς αποφάσεον, διλὸσεον, μανιφέστον. Ενόνοντας το εργατικό κίνιμα

αφτό το σίγγραμα με μεγαλοφιί σαφίνια κε χτιπιτά χαράχτικε ι νέα κοζμοθεορία, ο σινεπίς ματεριαλιζμός πυ ανκαλιάζι κε τον κλάδο τις κινονικίς ζοίς, τι διαλεχτικί, σαν τιν πιο-ολόπλεδρι κε βαθιά διδασκαλία για τιν ανάπτικσι, τι θεορία τυ ταξικύ αγόνα κε τυ πανκόζμιυ ιστορικύ επαναστατικύ ρόλυ τυ προλεταριάτυ, τυ διμιυργύ τις νέας, κομονιστικίς κινονίας.

'Οταν ξέσπασε ι επανάστασι τυ Φλεβάρι στα 1848, ο Μαρκς κσορίστικε απ' το Βέλγιο. 'Ιρθε πάλι στο Παρίσι κι' απ' εκί ίστερα απ' τι Μαρτιάτικι επανάσταςι στι Γερμανία, στο Κελν. Εκί έβγενε απ' τιν πρότι τυ Ιύνι 1848 ος τις 19 τυ Μάι 1849 ι «Νέα εφιμερίδα τυ Ρίνυ». Αρχισιντάχτις-τις ίταν ο Μαρκς. Ι νέα θεορία επικιρόθικε περίλαμπρα απ' τιν πορία τον επαναστατικόν γεγονότον τυ 1848-49, όπος τιν επικίροσαν κατόπι όλα τα προλεταριακά κε διμοκρατικά κινίματα όλον το χορόν τυ κόζμυ. Ι αντεπανάσταςι, πυ νίκισε, πρότα-πρότα έδοκε το Μαρκς στο δικαστίριο (αθυόθικε στις 9 τυ Φλεβάρι 1849) κε κατόπι τον κσόρισε απ' τι Γερμανία. (16 τυ Μάι 1849). Ο Μαρκς στιν αρχί κατεφθίνθικε στο Παρίσι, κσορίστικε κι' απεκί ίστερα απ' τι διαδίλοσι τις 19 τυ Ιύνι 1849 κ' έφιγε στο Λονδίνο, όπυ ζύσε ος το θανατό-τυ.

Ι σιθίκες τις ζοίς τυ πολιτικύ εκσορίστυ, πυ ιδιέτερα φανερά βγίκανε στο φος απ' τιν αλιλογραφία τυ Μαρκς με τον 'Ενκελς (εκδόθικε στα 1913) ίταν πάρα-πολί βαριές. Ι φτόχια έπνιγε κιριολεχτικά το Μαρκς κε τιν ικογένιά-τυ. Αν δεν ίχε τιν παντοτινί αφοσιόμένι ικονομικί ιποστίρικσι τυ 'Ενκελς, ο Μαρκς όχι μόνο δε θα μπορύσε να τελιόσι το «Κεφάλεο» μα κι' αναπόφεφχτα θα χανότανε κάτο απ' τιν πίεσι τις αθλιότιτας. Εχτός απ' αφτό ι ιπερισχίυσες διδασκαλίες κε τα ρέβματα τυ μικροαστικύ, γενικά μι-προλεταριακύ σοσιαλιζμύ, εκσανάνκαζαν το Μαρκς παντοτινά να διεκσάγι αμίλιχτο αγόνα, κάποτες αποκρύοντας τις πιο λισαζμένες κι' άγριες προσοπικές επίθεσες. (Herr Vogt—κίριος Φοχτ). Αποφέβγοντας τυς κίκλυς τον πολιτικόν εκσόριστον ο Μαρκς σε σιρά ιστορικόν έργον επεκσεργάστικε τι ματεριαλιστικί-τυ θεορία, αφιερόνοντας κιρίος τις δίναμές-τυ στι μελέτι τις πολιτικίς ικονομίας. Αφτί τιν επιστίμι ο Μαρκς τιν επαναστατικοπίισε (κίτακσε πιο κάτο τι δ ι δ α σ κ α λ ί α τυ Μαρκς) στα σιγγράματά-τυ στιν «Κριτικί τις πολιτικίς ικονομίας» (1859) κε στο «κεφάλεο» (πρότος τόμος 1867).

Ι εποχί, πυ ζοντάνεψαν τα διμοκρατικά κινίματα στα τέλι τυ 50 κε 60 τυ 19υ εόνα κσανακάλεσε το Μαρκς στιν πραχτικί δράσι. Στα 1864 (28 τυ Σεπτέβρι) ιδρίθικε στο Λονδίνο ι κσακυστί πρότι Διεθνίς, «ι διεθνίς σιντροφιά τον εργατόν». Ο Μαρκς ίταν ι ψιχί αφτίς τις οργάνοσις, ο σιντάχτις τις πρότις-τις «έκλισις» κε ολάκερις σιράς αποφάσεον, διλόσεον, μανιφέστον. Ενόνοντας το εργατικό κίνιμα

το διαφόρο χορὸν, προςπαθὸντας να κατεφθὶνι ςτιν κίτι τις ταφτόχρονις δρὰςις τις διὰφορες μορφές τυ μι-προλεταριακὺ προ-μαρκςικὺ, ςοςιαλιζμὺ (Μαντζὶνι, Πρυντὸν, Μπακὺνιν, ανκλικὸς φιλελέφτερος τρειτγιυνιζμὸς, λαςαλικές ταλὰντεπςες προς τα δεκςιά ςτι Γερμανία κ.τ.λ.) παλέβοντας με τις θεορίες ὁλον αφτὸν το ςχολὸν κε τον ερέςεον, ο Μαρκς ςφιριλατὸςε τιν ενιέα ταχτικί τυ προλεταριακὺ αγὸνα τις εργατικὶς τὰκςις ςτις διὰφορες χὸρες. Ἱςτερα απ᾽ τιν πτὸςι τις Παριςινὶς Κομὺνας (1871), πυ τόςο βαθιὰ, ἐφςτοχα, περίλαμπρα κε π ρ α γ μ α τ ι κ ά επαναςτατικά εχτὶμιςε ο Μαρκς («ο Εμφὶλιος πὸλεμος ςτι Γαλία ςτα 1871») κ᾽ ίςτερα απ᾽ το ςχίζμα τις Διεθνὸς απ᾽ τυς μπακυνιςτές, ι ίπαρκςί-τις ςτιν Εβρὸπι ἐγινε αδὶνατι. Σὶμφονα με τι γνόμι τυ Μαρκς, ὶςτερα απ᾽ το ςινέδριο τις Διεθνὸς ςτι Χάγι, (1872) μεταφέρτικε το γενικό ςιβὺλιο τις Διεθνὸς ςτι Νέα Ιὸρκι. Ι πρὸτι Διεθνίς τελίοςε τον ιςτορικό-τις ρόλο, παραχορὸντας τι θέςι-τις ςτιν εποχί τις αμέτριτα πιο μεγὰλις ανάπτικςις τυ εργατικὺ κινὶματος ς᾽ ὁλες τις χόρες τυ κὸζμυ, διλαδί ςτιν εποχί τις ανάπτικςίς-τυ π ρ ο ς τ ο π λ ά τ ο ς, τις ὶδριςις μαζικὸ ςοςιαλιςτικόν εργατικόν κομὰτον πάνο ςτι βὰςι το διαφὸρον εθνικὸν κρατὸν.

Ι εντατικὶ δυλιὰ μέςα ςτι Διεθνί κι᾽ ακὸμα ι πιο εντατικές θεοριτικές απαςχὸλιςες τελιοτικὰ κλὸνιςαν τιν ιγία τυ Μαρκς. Σινέχιζε τιν επεκςεργαςία τις πολιτικὶς ικονομὶας κε το τέλιομα τυ «Κεφὰλευ» μαζέβοντας ένα ςορό νέα ιλικά κε μαθένοντας ςιρὰ γλὸςες (για παρὰδιγμα: ρύςικα), μα ι αρὸςτια δεν τον άφιςε να τελιόςι το «κεφὰλεο».

Στις 2 τυ Δεκέβρι 1881 πέθανε ι γινέκα-τυ, ςτις 14 τυ Μάρτι 1883 ο Μαρκς ίςιχα κιμίθικε για πὰντα ςτιν πολιθρὸνα-τυ. Κιδέφτικε μαζί με τι γινέκα-τυ κε τιν αφοςιομένι ιπιρέτριὰ-τυ, ςχεδὸ μὲλος τις ικογένιὰς-τυ, Ελὲνι Δεμύτ, ςτο νεκροταφίο τυ Χάιγεντ ςτο Λονδίνο.

Ι ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΥ ΜΑΡΚΣ

Ο Μ α ρ κ ς ι ζ μ ό ς ίνε το ςίςτιμα τον απὸπςεον κε τις διδαςκαλίας τυ Μαρκς. Ο Μαρκς φὰνικε ςινεχιςτίς κε μεγαλοφιίς ςιντελεςτίς τον τριὸν κιριότερον ιδεολογικόν τάςεον τυ XIX εόνα, πυ ανίκυνε ςτις τρις πιο προτοπόρες χὸρες τις ανθροπότιτας: τις κλαςικὶς γερμανικὶς φιλοςοφίας, τις κλαςικὶς ανκλικὶς πολιτικὶς ικονομίας κε τυ γαλικὺ ςοςιαλιζμὺ, ςχετικὰ με τις γαλικές επαναςτατικές διδαςκαλίες γενικὰ. Ι αναγνοριζόμενι ακόμα κι᾽ απ᾽ αφτύς τυς αντιπάλυς τυ Μαρκς ακςιοςιμίοτι ςινέπια κι᾽ ολοκλιροτικὸτιτα τον απὸπςεον, πυ δίδυνε ςτο ςίνολό-τυς το ςίχρονο ματεριαλιζμό κε το ςίχρονο επιςτιμονικό ςοςιαλιζμὸ, ςα θεορία κε πρὸγραμα τυ εργατικύ κινίματος

όλον τον πολιτιζμένον χορόν τυ κόζμυ, μας εκταναγκάζι να προτάξυμε στιν ανάλιςι τυ κιριότερυ περιεχόμενυ τυ μαρκςιςμύ, διλαδί στιν ικονομικί διδαςκαλία τυ Μαρκς, σίντομι περίλιψι τις κοζμοθεορίας-τυ γενικά.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΣ ΜΑΤΕΡΙΑΛΙΖΜΟΣ

Αρχίζοντας απ' τα 1844-1845, οπότα σχιματίςτικαν ι άποψες τυ Μαρκς, αφτός ίτανε ματεριαλιςτίς κ' ιδιέτερα οπαδός τυ Λ. Φόιερμπαχ, επικρίνοντας αργότερα τις αδίνατες πλεβρές-τυ κε εκτερετικά τιν ανεπάρκετι ςινέπια κι' ολοπλεβρότιτα τυ ματεριαλιζμύ-τυ. Τιν παγκοζμιοιςτορικί, «πυ σχιμάτιζε εποχί», ςιμαςία τυ Φόιερμπαχ, ο Μαρκς τιν έβλεπε κιρίος στο αποφαςιςτικό ρίγμα με τον ιδεαλιζμό τυ 'Εγελυ κε στι διακίριξι τυ ματεριαλιζμύ, πυ ακόμα στο XVIII εόνα, ιδιέτερα στι Γαλία, ίταν αγόνας όχι μόνο ενάντια στα ιπάρχοντα πολιτικά ιδρίματα, αλά σίχρονα κ' ενάντια στι θριςκία κε τι θεολογία, μα κι'.... ενάντια σε κάθε μεταφιςικί» (στιν ένια τις «μεθιζμένις ςπεκυλάτςιας» σε διάκριςι απ' τι «νιφάλιο φιλοςοφία») (ι «άγια ικογένια» στι «Φιλολογικί κλιρονομία»).

«Για τον 'Εγελο -έγραφε ο Μαρκς- το προτςές τις ςκέψεις, πυ το μετατρέπι ακόμα κάτο απ' τ' όνομα τις ιδέας σ' ανεξάρτιτο ιποκίμενο, ίνε διμιυργός τυ πραγματικύ..... Σε μένα, τ' αντίθετο, το ιδεόδες δεν ίνε τίποτα άλο, παρά το ιλικό, πυ έχι μεταφιτεφτί στο ανθρόπινο κεφάλι κε μεταμορφοθί σ' αφτό» («Κεφάλεο» Ι προλεγομένα στι ΙΙ 'Εκδοςι).

Ο Φρ. 'Ενκελς σε πλέρια αναλογία μ' αφτί τι ματεριαλιςτικί φιλοςοφία τυ Μαρκς κ' εκθέτοντάς-τιν, έγραφε στο «Αντι-Ντύρινκ» (κίτακςε): —ο Μαρκς γνορίςτικε μ' αφτό το σίγραμα απ' το χερόγραφο.

«..... Ι ενότιτα τυ κόζμυ βρίςκετε όχι στιν ιπαρξί-τυ, μα στι ματεριαλιςτικότιτά-τυ, πυ μπορί ν' αποδιχτί.... με τι μακριví κε δίςκολι ανάπτιξι τις φιλοςοφίας κε το φιςικόν επιςτιμόν.... Ι κίνιςι ίνε μορφί τις ίπαρξις τις ίλις. Ποτές κε πυθενά δεν ίταν κε δεν μπορί να ίνε ίλι χορίς κίνιςι, κίνιςι χορίς ίλι..... Αν βάλυμε το ζίτιμα.... τι ίνε ςκέψι κε γνόςι, από πυ προέρχυντε, θα διύμε ότι ίνε προιόντα τυ ανθρόπινυ μιαλύ κι' ότι ο ίδιος ο άνθροπος ίνε προιόντο τις φίςις, πυ αναπτίχτικε μέςα ς' οριζμένες φιςικές ςιθίκες κε μαζί-τις. 'Ινε αφτονόιτο, πος γι' αφτό τα προιόντα τυ ανθρόπινυ μιαλύ, πυ στο κάτο κάτο τις γραφίς ίνε επίςις προιόντα τις φίςις, δεν αντιλέγυνε στις άλες ςχέςες τις φίςις, αλά αναλογύνε μ' αφτίνα». «Ο 'Εγελος ίταν ιδεαλιςτίς, διλαδί, γι' αφτόν ι ςκέψες τυ κεφαλιύ-μας δεν ίταν αντανάκλαςες (Abbilder, αντάβγαςι,

κάποτες ο 'Ενκελς μιλά για «έκτιπα») λίγο πολί αφιριμένες τον πραγματικὸν πραμάτον κε προτςές, μ' αντίθετα τα πράματα κ' ι ανάπτιξι-τυς ίτανε για τον 'Εγελο αντανάκλαςες κάπιας ιδέας πυ ιπίρχε κάπυ πριν απ' τι γένιςι τυ κόζμυ».

Στο ςίγραμά-τυ «Λυδοβίκος Φέιερμπαχ», ςτο οπίο ο 'Ενκελς εκθέτι τις δικές-τυ κε τις άποπςες τυ Μαρκς πάνο ςτι φιλοςοφία τυ Φέιερμπαχ κε πυ ο 'Ενκελς το έςτιλε ςτον τίπο, αφύ προκαταρχτικά διάβαςε το παλιό-τυ χερόγραφο κε τυ Μαρκς 1844-1845 ςτο ζίτιμα για τον 'Εγελο, Φέιερμπαχ κε τι ματεριαλιςτικί αντίλιπςι τις ιςτορίας, ο 'Ενκελς γράφι :

«Μεγάλο βαςικὸ ζίτιμα κάθε ιδιέτερα νεότατις φιλοςοφίας ίνε το ζίτιμα για τις ςχέςες τις ςκέπςις προς την ίπαρξι, τυ πνέβματος προς τι φίςι.... τι ςε τι προιγίτε : το πνέβμα ςτι φίςι, ὶ ι φίςι ςτο πνέβμα.... Ι φιλόςοφι διερεθίκανε ςε δίο μεγάλα ςτρατόπεδα, ανάλογα με το πος απαντύςανε ς' αφτὸ το ζίτιμα. Κίνι πυ ιποςτίριζαν, ὸτι το πνέβμα ιπίρχε πριν απ' τι φίςι κε πυ ςινεπύμενα έτςι ί αλιότικα αναγνὸριζαν τι διμιυργία τυ κόζμυ.... αποτελέςανε το ιδεαλιςτικό ςτρατόπεδο. Κε κίνι πυ βαςική αρχὶ θεορύςαν τι φίςι, προςχορίςανε ςτις διάφορες ςχολές τυ ματεριαλιζμύ».

Κάθε άλι χριςιμοπίιςι τις αντίλιπςις (τυ φιλοςοφικύ) ιδεαλιζμύ κε τυ ματεριαλιζμύ οδιγὶ μόνο ςε ςίγχιςι. Ο Μαρκς αποφαςιςτικὰ απέριχτε όχι μόνο τον ιδεαλιζμὸ, πυ ίτανε πάντα ςιδεμένος έτςι ίτε αλιότικα με τι θριςκία, μα κε τι διαδομένι κιρίος ςτις μέρες-μας άποπςι τυ Γιυμ κε τυ Καντ, τον αγνοςτικιζμὸ, τον κριτικιζμὸ τον ποζιτιβιζμό ςτις διάφορες μορφές, θεορόντας την παρόμια φιλοςοφία «αντιδραςτικὶ» ιποχόριςι ςτον ιδεαλιζμὸ κε ςτιν καλίτερι περίπτοςι «ντροπαλό μπάςιμο απ' τιν πιςινόπορτα τυ ματεριαλιζμύ, πυ διόχνετε μπροςτά ςτα μάτια τυ κόζμυ».

Κίταξε γι' αφτό το ζίτιμα, εχτός απ' τ' αναφερόμενα ςιγράματα τυ 'Ενκελς κε τυ Μαρκς, το γράμα τυ τελεφτέυ προς τον 'Ενκελς ςτις 12 τυ Δεκέβρι 1876, όπυ ο Μαρκς ςιμιόνοντας την «πιότερο ματεριαλιςτικί» παρά ςινιθιζμένα εμφάνιςι τυ γνοςτύ φιςιολόγυ Τ. Γόξλι κε τιν αναγνόριςί-τυ, ότι εφ' όςο «πραγματικά παρατιράμε κε ςκεπτόμαςτε δεν μπορύμε ποτές να ξεφίγυμε απ' το έδαφος τυ ματεριαλιζμύ» τον κατιγορί για τι «διέξοδο» προς τον αγνοςτικιζμό προς το γιυμιζμὸ. Ιδιέτερα πρέπι να ςιμιόςυμε τιν άποπςι τυ Μαρκς ςτι ςχέςι τις λεφτεριάς προς τιν ανάνκι : «Ίνε ςτραβί ι ανάνκι εφ' όςο δεν τι ςινεςτάνετε κανένας. Ι λεφτεριά ίνε ι ςινέςτιςι τις ανάνκις» (Ο 'Ενκελς ςτο «Αντι-Ντύρινκ») αναγνόριςι τις αντικιμενικίς νομοτέλιας τις φίςις κε τις διαλεχτικίς μετατροπίς τις ανάνκις ςε λεφ-

τεριά. (Εκςίςυ με τι μετατροπί τυ αςινέςτιτυ, μα πυ μπορί να γίνι ςινεςτιτό «πράματος ςτον εαφτό-τυ» ςε «πράμα για μας», τις «υςίας τον πραμάτον» ςε «φενόμενα»). Βαςικί έλιπςι τυ «παλιύ» κι ακόμα τυ Φειερμπαχικύ (κε πιότερο ακόμα τυ χιδέυ Μπιύχνερ- Φογτ- Μολεςιότ) ματεριαλιζμύ ο Μαρκς κε ο 'Ενκελς θεορύςαν: 1-ο ότι αφτός ο ματεριαλιζμός ίταν «κιρίος μιχανικός» γιατί δεν έπερνε ιπόψι τι νεότερι ανάπτιξι τις χιμίας κε τις διολογίας (κε ςτις μέρες-μας θάπρεπε ακόμα να προςτέςυμε: τις ιλεχτρικίς θεορίας τις ίλις)· 2-ο ότι ο παλιός ματεριαλιζμός δεν ίτανε ιςτορικός, διαλεχτικός (μεταφιςικός με τιν ένια τις αντιδιαλεχτικίς), δεν εφάρμοζε ςινεπύμενα κι ολόπλεβρα τις άποψες τις ανάπτιξις· 3ο. ότι αφτί τιν «υςία τυ ανθρόπυ» τιν αντιλαμβανόντυςαν αφιριμένα κι όχι ςαν «ολότιτα» (τον καθοριζμένο ςινκεκριμενικο-ιςτορικά) «όλον τον κινονικό ... ςεον» κε γι' αφτό μόνο «εξιγύςαν» τον κόζμο τότες όταν πρόκιτε γ... ν «αλαγί»-τυ, διλαδί δεν καταλάβεναν τι ςιμαςία τις «επαναςτα... πραχτικίς δράςις».

ΔΙΑΛΕΧΤΙΚΙ

Τιν εγελικί διαλεχτικί ςαν τιν πιο ολόπλεβρι, πλύςια ςε περιεχόμενο κε βαθιά διδαςκαλία για τιν ανάπτιξι, ο Μαρκς κε ο 'Ενκελς τι θεορύςανε ςαν τι μεγαλίτερι κατάχτιςι τις κλαςικίς γερμανικίς φιλοςοφίας. Κάθε άλι διατίποςι τις αρχίς τις ανάπτιξις, τις εξέλιξις, τι θεορύςανε μονόπλεβρι, φτοχί ςε περιεχόμενο, πυ παραμορφόνι κε ςακατέβι τιν πραγματικί πορία τις ανάπτιξις (όχι ςπάνια με πιδίματα, καταςτροφές, επανάςταςες) ςτι φίςι κε τιν κινονία.

«Εμίς με το Μαρκς μπορί να πι κανένας ίμαςτε ι μοναδικί άνθροπι, πυ βάλαμε καθίκο-μας να ςόςυμε» (απ' τιν καταςτροφί τυ ιδεαλιζμύ κε τυ εγελιζμύ) «τι ςινιδιτί διαλεχτικί κε να τι μεταφέρυμε ςτι ματεριαλιςτικί αντίλιψι τις φίςις». «Ι φίςι ίνε ι επιβεβαίοςι τις διαλεχτικίς κ' ίςα-ίςα ι νεότερι φιςιογνοςία δίχνι, ότι αφτί ι επικίροςι ινε αςινίθιςτα πλύςια (γράφτικε πριν απ' τιν ανακάλιψι τυ ράδιυ, τον ιλεχτρονίον τις μετατροπίς το ςτιχίον κ.τ.λ.) «πυ επιςορέβι καθιμερινά μάζα ίλις κε πυ αποδίχνι, ότι τα ζιτίματα βρίςκυντε μέςα ςτι φίςι ςτο κάτο-κάτο τις γραφίς διαλεχτικά κι όχι μεταφιςικά».

«Ι μεγάλι βαςικί ιδέα, —γράφι ο 'Ενκελς— ότι ο κόζμος αποτελίτε όχι από έτιμα, τελιομένα πράματα, αλά παρυςιάζι ολότιτα προτςές, μέςα ςτα οπία τα πράματα πυ φένοντε αναλίοτα, καθός κ' ι γινόμενες απ' το κεφάλι-τυς επινοιμένες ικόνες, αντίλιψες βρίςκυντε ς' αδιάκοπι αλαγί, πότε γενιύντε, πότε καταςτρέφυντε —αφτί ι μεγάλι βαςικί ιδέα απ' τον κε-

ρό του 'Εγελου ςε τέτιο βαθμό έχι μπι στι γενικί ςινέστισι, που μόλις μπορί κανένας να τι διαφιζβιτίςι, στι γενική-τις μορφί. Μα άλο ζίτιμα ίνε να τιν αναγνορίζις με λόγια κι' άλο ζίτιμα ίνε να τιν εφαρμόζις σε κάθε ξεχοριστί περίπτοσι κε σε κάθε δομένο κλάδο έρεβνας». «Για τι διαλεχτική φιλοσοφία δεν ιπάρχι τίποτα, που να έχι καθοριστί μια για πάντα, αναντίριτο, άγιο. Πάνο ς' όλα κε μέςα ς' όλα βλέπι τι ςφραγίδα τις αναπόφεφχτις πτόςις κε τίποτα δεν μπορί να σταθί μπροστά-τις, εχτός απ' τ' αδιάκοπο προτςές τις γένισις κε τις εκμιδένισις, τις αδιάκοπις ανόδου απ' το κατότερο προς το ανότερο. Αφτί τύτι ίνε μόνο απλί αντανάκλαςι αφτύ του προτςές στο μιαλό, που ςκέφτετε».

'Ετςι λιπόν ι διαλεχτική κατά το Μαρκς «ίνε επιςτίμι για τυς γενικύς νόμυς τις κίνιςις τόςο του εκςοτερικύ κόζμου, όςο κε τις ανθρόπινις ςκέψις».

Αφτί τιν επαναςτατική πλεβρά τις φιλοσοφίας του 'Εγελου δέχτικε κι' ανάπτιξε ο Μαρκς. Ο διαλεχτικός ματεριαλιζμός δε χριάζετε καμιά φιλοσοφία, που ςτέκετε πάνο απ' τις άλες επιστίμες»

Απ' τιν προτινί φιλοσοφία απομένι «ι διδαςκαλία για τι ςκέςι κε τυς νόμυς-τις ι τιπική λογική κε διαλεχτική».

Μα ι διαλεχτική ςτιν αντίλιψι του Μαρκς καθός κε σίφονα με τον 'Εγελο, κλίι μέςα-τις κίνο που ςίμερα ονομάζουνε θεορία τις γνόςις, γνοσεολογία, που πρέπι να εξετάζι τα ζιτίματά-τις εκςίςου ιςτορικά, εκςετάζοντας κε γενικέβοντας τιν καταγογί κε τιν ανάπτιξι τις γνόςις, τι μετάβαςι απ' τιν άγνια στι γνόςι.

Στον κερό-μας ι ιδέα τις ανάπτιξις τις εξέλιξις μπίκε ςχεδόν ολοκλιροτικά ςτιν κινονική ςινέστιςι, μα απ' άλο δρόμο, όχι μέςο τις φιλοσοφίας του 'Εγελου. Μολατάφτα αφτί ι ιδέα ςε τύτι τι διατίποςι, που έδοςαν ο Μαρκς κ' ο 'Ενκελς βαςιζόμενι πάνο ςτον 'Εγελο, ίνε πολί πιο ολόπλεβρι, ίνε πολί πιο πλύςια ςε περιεχόμενο παρά ι διαδομένι ιδέα τις εκςέλιξις. Ι ανάπτιξι σα να επαναλαβένι περαζμένα πια ςκαλοπάτια, μα τα επαναλαβένι αλιότικα ςε πιο αψιλί βάςι („άρνιςι τις άρνιςις"), ι ανάπτιξι, σα να πούμε, γίνετε ςε ςπιροιδί κι' όχι ς' εφθία γραμί — ανάπτιξι, που γίνετε με πιδίματα, καταςτροφική, επαναςτατική, — „διαλίματα διαδοχικότιτας" — μετατροπί τις ποςότιτας σε πιότιτα — εσοτερικές όθιςες προς τιν ανάπτιξι, που δίνοντε απ' τιν αντίθεςι, τι ςίνκρουςι το διαφόρο δινάμεον κε τάςεον, που όρουν πάνο ςτο δομένο σόμα ί μέςα ςτα όρια του δομένου φενόμενου ί μέςα ςτι δομένι κινονία — ι αλιλοεξάρτιςι κε ι ςτενότατι αδιάςπαςτι ςίδεςι ό λ ο ν τον πλεβρόν του κάθε φενόμενου (ι ιςτορία ανίγι όλο κε νέες πλεβρές), ι ςίδεςι που δίνι ενιέο, νομοτελικό, παν-

κόζμιο, προτσές κίνισις, — τέτια ίνε μερικά χαραχτιριστικά γνορίζματα τις διαλεχτικίς, σαν πιο περιεχτικίς απ' τι σινιθιζμένι διδασκαλία για τιν ανάπτιξι. (Σίνκρινε το γράμα το Μαρκς προς τον Ένκελς τις 8 το Γενάρι 1868 πο περιγελάι τις "ξίλινες τριχοτομίες,, το Στέιν, πο ίνε παράλογο να τις σιχίζι κανένας με τι ματεριαλιστικί διαλεχτικί).

ΜΑΤΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΙ ΑΝΤΙΛΙΠΣΙ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ι σινέπιες τις ασινέπιας, τις ατελιότιτας, το μονόπλεβρο το παλιό ματεριαλιζμό οδίγισε το Μαρκς στιν πεπίθισι τις ανάνκις "να σιβιβάσι τιν επιστίμι για τιν κινονία με τι ματεριαλιστικί βάσι κε να τιν αναδιοργανόσι ανάλογα μ' αφτί τι βάσι,,.

Αν ο ματεριαλιζμός γενικά εξιγάι τι σινέστισι απ' τιν ίπαρξι κι' όχι αντίθετα, στιν εφαρμογί τις κινονικίς ζοίς τις ανθροπότιτας ο ματεριαλιζμός απετίσε εξίγισι τις κ ι ν ο ν ι κ ί ς σινέστισις απ' τιν κ ι ν ο ν ι κ ί ίπαρξι.

> "Ι τεχνολογία —λέγι ο Μαρκς (Κεφάλεο τόμος Ι)— φανερόνι τι δραστίρια σχέσι το ανθρόπο προς τι φίσι, το άμεσο προτσές τις παραγογίς τις ζοίς-το κε μαζί μ' αφτό τις κινονικές σιθίκες τις ζοίς-το κε τις πνεβματικές αντίλιπσες πο πιγάζον απ' αφτές,,.

Ο Μαρκς έδοκε τιν ολοκλιροτικί διατίποσι το βασικό θέσεον το ματεριαλιζμό, το διαδομένο πάνο στιν ανθρόπινι Κινονία κε τιν ιστορία-τις στα προλεγόμενα το σιγράματος "Κριτικί τις πολιτικίς ικονομίας,, με τ' ακόλουθα λόγια:

> "Στιν κινονικί παραγογί τις ζοίς-τος ι άνθροπι έρχοντε σ' οριζμένες απαρέτιτες, ανεξάρτιτες απ' τι θέλισί-τος, σχέσες — παραγογικές σχέσες, πο αναλογόνε σ' οριζμένι βαθμίδα ανάπτιξις τον ιλικόν παραγογικόν-τος δινάμεον.
>
> Το σίνολο αφτόν τον παραγογικό σχέσεον αποτελί τιν ικονομικί στρουκτόρα τις κινονίας, τι ρεαλιστικί βάσι, πάνο στιν οπία ιψόνετε το νομικό κε πολιτικό εποικοδόμιμα κε στο οπίο αντιστιχόν καθοριζμένες μορφές τις κινονικίς σινίδισις. Ο τρόπος τις παραγογίς τις ιλικίς ζοίς καθορίζι το κινονικό, πολιτικό κε διανοιτικό προτσές τις ζοίς γενικά. Όχι ι σινίδισι τον ανθρόπον καθορίζι τιν ίπαρξί-τος, αλά αντίθετα ι κινονικί-τος ίπαρξι καθορίζι τι σινίδισί-τος. Σ' οριζμένο βαθμό τις ανάπτιξίς-τος ι ιλικές παραγογικές δίναμες τις κινονίας έρχοντε σ' αντίθεσι με τις ιπάρχουσες παραγογικές σχέσες ί —πράμα πο αποτελί νομικί έκφρασί-τις— με τις σχέσες τις ιδιοχτισίας, μέσα στις οπίες ος τα τόρα αναπτισόντουσαν. Αφτές ι σχέσες

από μορφές τις ανάπτιξις τον παραγογικό σχέσεο μετατρέποντε σε δεζμύς-τυς. Τότες αρχίζι ι εποχί τις κινονικίς επανάστασις. Με τιν αλαγί τις κινονικίς βάσις λίγο-πολί γρίγορα γίνετε ανατροπί σ' όλο το τεράστιο επικοδόμιμα. Σαν παρατιράμε τέτιες ανατροπές ίνε ανάνκι πάντα να κσεχορίζυμε τιν ιλικί ανατροπί στις ικονομικές σιθίκες τις παραγογίς, —πυ πρέπι να τις εκσακριβόνυμε με φισικο-επιστιμονικί ακρίβια— απ' τις νομικές, πολιτικές, θρισκεφτικές, καλιτεχνικές, ί φιλολογικές, με λίγα λόγια απ' τις ιδεολογικές μορφές, μέσα στις οπίες ι άνθροπι νιόθυν αφτί τι σίνκρυσι κε τιν καταπολεμύν.

'Οπος ένα κσεχοριστό άνθροπο δεν μπορύμε να τον κρίνυμε βασιζμένι πάνο στιν ιδέα πυ έχι για τον εαφτό-τυ, έτσι ακριβός δεν μπορύμε να κρίνυμε για μια παρόμια εποχί ανατροπίς απ' τι σινίδισί-τις. Αντίθετα αφτί τι σινίδισι πρέπι να τιν κσιγίσυμε απ' τις αντίθεσες τις ιλικίς ζοίς, απ' τι σίνκρυσι πυ ιπάρχι ανάμεσα στις κινονικές παραγογικές δίναμες κε τις παραγογικές σχέσες....,, "Σε γενικές γραμές τον ασιατικό, αρχέο, φευδαρχικό κε σίχρονο μπυρζυαζικό τρόπο τις παραγογίς μπορύμε να τον καθορίσυμε σαν προοδεφτικές εποχές τις ικονομικίς διαμόρφοσις,,.

(Σίνκρινε τι σίντομι διατίποσι τυ Μαρκς στο γράμα προς τον 'Ενκελς στις 7 τυ Ιύλι 1866: "Ι θεορία-μας για τον καθοριζμό τις οργάνοσις τις δυλιάς με τα μέσα τις παραγογίς).

Ι ανακάλιψι τις ματεριαλιστικίς αντίλιψις τις ιστορίας, ί, πιο σοστά, ι σινεπίς σινέχισι, ι διάδοσι τυ ματεριαλιζμύ στον κλάδο τον κινονικό φενομένον εκσάλιψε τις δυο κιριότερες έλιψες τον προτινόν ιστορικό θεοριόν. Πρότα, κίταζαν στιν καλίτερι περίπτοσι μόνο τα ιδεολογικά μοτίβα τις ιστορικίς δράσις τον ανθρόπον, μι ερευνόντας από τι προκαλύντε αφτά τα μοτίβα, μι λογαριάζοντας τιν αντικιμενικί νομοτέλια στιν ανάπτιξι τυ σιστίματος τον κινονικό σχέσεον, μι εκτετάζοντας τις ρίζες αφτόν το σχέσεον στο βαθμό τις ανάπτιξις τις ιλικίς παραγογίς· δέφτερο, ι προτινές θεορίες δεν ανκάλιαζαν ακριβός τι δράσι τ ο μ α ζ ό ν τυ πλιθιζμύ, τι στιγμί πυ ο ιστορικός ματεριαλιζμός για πρότι φορά έδοσε τι δινατότιτα με φισικο-ιστορικί ακρίβια να εκσερευνίσι κανίς τις κινονικές σιθίκες τις ζοίς τον μαζόν κε τιν αλαγί αφτόν το σιθικόν. Ι προμαρκσικί "κινονιολογία,, κε ι ιστοριογραφία στιν κ α λ ί τ ε ρ ι περίπτοσι έδιναν σισόρεψι ακατέργαστο γεγονότο, μαζεμένον κομένα, κι απικόνισι κσεχοριστόν πλεβρόν τυ ιστορικύ προτσές. Ο μαρκσιζμός ιπόδιχτε το δρόμο στιν πιο περιεχτικί, στιν ολόπλεβρι μελέτι τυ προτσές τις γένισις, τις ανάπτιξις κε τις πτόσις τον κινονικο-ικονομικό διαμορφόσεον, εκσετάζοντας τ ο σ ί ν ο λ ο όλον τον αντίθετον τάσεον, φέροντάς-τις στις α-

κριβός καθοριζόμενες σιθίκες τις ζοίς κε τις παραγογίς το διαφόρον τάκσεον τις κινονίας, παραμερίζοντας τον ιποκιμενιζμό κε τιν αφθερεσία στιν εκλογί κσεχοριστόν "κιρίαρχον,, ιδεόν, ί, στιν ερμινία-τυς, κσεσκεπάζοντας τις ρίζες χορίς εκσέρεσι όλον τον ιδεόν κι' όλον το διαφόρον τάσεο στιν κατάστασι τον ιλικόν παραγογικό δινάμεον. Ι άνθροπι μόνι-τυς διμιυργύν τιν ιστορία-τυς, μα πος καθορίζοντε τα μοτίβα τον ανθρόπον, πος προκαλόντε ι σίνκρουσες τον αντίθετον ιδεόν κε τάσεον, πια ίνε ι ολότιτα όλον αφτόν τον σινκρόσεον ολόκλιρις τις μάζας τον ανθρόπινον κινονιόν, πιες ίνε ι αντικιμενικές σιθίκες τις παραγογίς τις ιλικίς ζοίς, πυ διμιυργύν τι βάσι ολόκλιρις τις ιστορικίς δράσις τον ανθρόπον, πιος ίνε ο νόμος τις ανάπτικσις αφτόν το σιθικόν, —σ' όλα αφτά έδοσε προσοχί ο Μαρκς κ' ιπόδικσε το δρόμο στιν επιστιμονικί μελέτι τις ιστορίας, σαν ενιέο νομοτελύς μέσα σ' όλι τιν τεράστια διαφοροπλεβρικότιτα κι' αντιθετικότιτά—τυ προτσές.

Ο ΤΑΚΣΙΚΟΣ ΑΓΟΝΑΣ

'Οτι ι τάσες οριζμένο μελόν τις κινονίας έρχοντε σ' αντίφασι με τις τάσες άλον, ότι ι κινονικί ζοί ίνε γιομάτι απ' αντίθεσες, ότι ι ιστορία μας δίχνι τον αγόνα ανάμεσα στυς λαύς κε τις κινονίες κι' ακόμα μέσα-τις, κ' εχτός απ' αφτό ακόμα τιν αλαγί τον περιόδον τις επανάστασις κε τις αντίδρασις, τις ιρίνις κε τον πολέμον, τις στάσις κε τις γρίγορις πρόοδυ ί τις κατάπτοσις, αφτά τα γεγονότα ίνε πασίγνοστα. Ο μαρκσιζμός έδοσε το καθοδιγιτικό νίμα πυ επιτρέπι ν' ανακαλίψυμε τι νομοτέλια μέσα σ' αφτόν το φενομενικό λαβίρινθο κε το χάος, διλαδί: τι θεορία τυ τακσικύ αγόνα. Μόνο ι μελέτι τυ σίνολυ τον τάσεον όλον το μελόν τις δομένις κινονίας ί τις ομάδας τον κινονιόν ίνε ικανί να καθορίσι επιστιμονικά τ' αποτελέζματα αφτόν τον τάσεον. Κε πιγί τον αντιθέτον τάσεον ίνε ι διαφορά στιν κατάστασι κε τις σιθίκεσι τις ζοίς κίνον τον τάκσεον, στις οπίες διερίτε κάθε κινονία.

"Ι ιστορία όλον τον κινονιόν πυ ιπίρκσαν ος τα σίμερα —λέγι ο Μαρκς στο "Κομύνιστικό μανιφέστο,, (αν εκσερέσυμε τιν ιστορία τις προτόγονις κινότιτας, —προσθέτι ο 'Ενκελς),— ίταν ιστορία τυ αγόνα τον τάκσεον. Ο λέφτερος κι' ο δύλος, ο πατρίκιος κι' ο πλιβίος, ο τσιφλικάς κι' ο δυλοπάρικος, ο μάστορις κι' ο κάλφας, με διο λόγια ο καταπιεστίς κι' ο καταπιεζόμενος βρισκόντανε σε εόνιο ανταγονιζμό, ο ένας ενάντια στον άλο, διεκσάγανε αδιάκοπο, πότε σκεπαζμένο κε πότε ανιχτό αγόνα, πυ πάντα τέλιονε με τιν επαναστατικί αναδιμιυργία ολόκλιρυ τυ κινονικύ ικοδομίματος, ι τυ γενικύ όλεθρυ τον αγονιζόμενον τάκσεον..... Ι βγαλμένι απ' τα σπλάχνα τις

εκςολοθρεμένις φευδαρχικίς κινονίας, σίχρονι μπυρζυαζικί κινονία δεν εκςαφάνιςε τις ταξικές αντίθεςες. 'Εβαλε μόνο νέες τάκςες, νέες ςιθίκες καταπίεςις κε νέες μορφές αγόνα ςτι θέςι τον παλιόν. Ι εποχί-μας, ι εποχί τις μπυρζυαζίας, διαφέρι μ' όλο τύτο ςτο ότι απλοπίιςε τις ταξικές αντίθεςες: ι κινονία ολοένα κε πιότερο κςεχορίζετε ςε διο μεγάλα εχτρικά στρατόπεδα, ςε διο μεγάλες αντιπαραταγμένες τάκςες —τιν μπυρζυαζία κε το προλεταριάτο,,.

Απ' τον κερό τις Μεγάλις Γαλικίς επανάςταςις ι εβροπαικί ιςτορία ιδιέτερα χτιπιτά κςεςκέπαζε ςε ςιρά χόρες, αφτό το πραγματικό ιποςτίριγμα το γεγονότον, τον αγόνα τον τάκςεον. Κε ι εποχί πια τις παλινόρθοςις ςτι Γαλία ανάδικςε ολόκλιρι ςιρά από ιςτορικύς (Τιερί, Γιζό, Μινιέ, Τιέρ), πυ γενικοπιόντας τα γινόμενα δεν μπορύςαν να μιν αναγνορίςυν τον αγόνα τον τάκςεον ςαν κλιδί ςτιν αντίλιπςι ολόκλιρις τις γαλικίς ιςτορίας. Κ' ι νεότερι εποχί, ι εποχί τις πλέριας νίκις τις μπυρζυαζίας, τον αντιπροςοπεφτικόν ιδριμάτον, τυ φαρδιύ (αν όχι τυ γενικύ) εκλογικύ δικεόματος, τυ φτινύ, πυ μπένι μέςα ςτις μάζες, καθιμερινύ τίπυ κ.τ.λ, ι εποχί το δινατόν κι' ολοένα κε πιο φαρδιόν ενόςεον τον εργατόν κ' ενόςεον τον επιχιριματιόν κ.τ.λ, απόδικςε ακόμα πιο χτιπιτά (αν κε ςε πολί κάποτες μονόπλεβρι, "ιρινικί,,, "ςινταγματικί,, μορφί) τον αγόνα τον τάκςεον ςαν κινιτίρα το γεγονότον. Το πιο κάτο κομάτι απ' το "Κομυνιςτικό μανιφέςτο,, τυ Μαρκς θα μας δίκςι πιες ίνε ι απέτιςες τις αντικιμενικίς ανάλιςις τις κατάςταςις τις κάθε τάκςις ςτι ςίχρονι κινονία, ςχετικά με τιν ανάλιςι τον όρον τις ανάπτικςις τις κάθε τάκςις, πυ ιπόβαλε ο Μαρκς ςτιν κινονικί επιςτίμι:

> "Απ' όλες τις τάκςες πυ ςτέκυντε τόρα ενάντια ςτιν μπυρζυαζία, μόνο το προλεταριάτο αποτελί πραγματικί επαναςτατικί τάκςι. 'Ολες ι άλες τάκςες καταπέφτυν κ' εκςαφανίζυντε με τιν ανάπτικςι τις μεγάλις βιομιχανίας· μα το προλεταριάτο ίνε το προιόντο-τις. Τα μεςέα ςτρόματα (сословия): ο μικροβιομίχανος, ο μικροέμπορας, ο τεχνίτις (επαγκελματίας) κι' ο χορικός —όλι αφτί αγονίζυντε με τιν μπυρζυαζία για να ςοθύν απ' τον όλεθρο, ςα μεςέα ςτρόματα· Σινεπύμενα δεν ίνε επαναςτατικί, μα ίνε ςιντιριτικί. Μάλιςτα ινε πιότερο αντιδραςτικί: τίνυνε να γιρίςυν πίςο τον τροχό τις ιςτορίας. Αν ίνε επαναςτατικί, ίνε τόςο όςο πρόκιτε να περάςυνε ςτις γραμές τυ προλεταριάτυ, όςο ιπεραςπίζυν όχι τα τορινά-τυς, μα τα μελοντικά-τυς ςιμφέροντα, όςο αφίνυν τι δικιά-τυς άποψι για να ιπεραςπίςυν τιν άποψι τυ προλεταριάτυ,,.

Σε ςιρά ιςτορικά ςιγράματα ο Μαρκς έδοςε λαμπρά κε βαθιά ιποδίγματα ματεριαλιςτικίς ιςτοριογραφίας ςτιν ανάλιςι τις κατάςταςις

κάθε κσεχοριστίς τάκσις κε κάποτες διαφόρον ομάδον, ί στρομάτο μέσα στιν τάκσι, δίχνονται ολοφάνερα γιατί κε πος "κάθε τακσικός αγόνας ίνε αγόνας πολιτικός". Το κομάτι, πυ αναφέραμε πιο πάνο απικονίζι (иллюстрирует) τι πολίπλοκο δίχτι κινονικό σχέσεον κε *μεταβατικό* βαθμίδον από τι μια τάκσι στιν άλι, από το περαζμένο στο μέλο, αναλίι ο Μαρκς για τον ιπολογιζμό ολόκλιρις τις ιστορικίς ανάπτικσις πυ δρα με διάφορυς τρόπυς.

Ι πιο βαθιά, ολόπλεβρι κε λεπτομεριακί επικίροσι κ' εφαρμογί τις θεορίας του Μαρκς ίνε ι ικονομικί-του διδασκαλία.

Ι ΙΚΟΝΟΜΙΚΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΥ ΜΑΡΚΣ

"Τελικός σκοπός τυ σιγράματός-μυ —λέγι ο Μαρκς στα προλεγόμενα τυ "Κεφάλευ"— ίνε ι ανακάλιψι τυ ικονομικύ νόμυ τις κίνισις τις σίχρονις κινονίας", δλδ. τις καπιταλιστικίς μπυρζυαζικίς κινονίας. Ι εκσερέβνισι τον παραγογικό σχέσεον τις δομένις, ιστορικά καθιερομένις κινονίας στι γένισι, ανάπτικσι κε κατάπτοσί-τις— τέτιο ίνε το περιεχόμενο τις ικονομικίς διδασκαλίας τυ Μαρκς. Στιν καπιταλιστικί κινονία κιριαρχί ι παραγογί *εμπορεβμάτον* κε γι' αφτό ι ανάλισι τυ Μαρκς αρχίζι με τιν ανάλισι τυ εμπορέβματος.

ΑΚΣΙΑ

Το εμπόρεβμα ίνε προτ' απ' όλα πράμα, πυ ικανοπιί οπιαδίποτε απέτισι τυ ανθρόπυ· δέφτερα, πράμα πυ ανταλάσετε μ' άλο πράμα. Ι χρισιμότιτα τυ πράματος το κάνι *καταναλοτικί ακσία*. Ι ανταλαχτικί ακσία [ί απλά ι ακσία] ίνε προτ' απ' όλα σχέσι, αναλογία (пропорция) στιν ανταλαγί οριζμένυ αριθμύ καταναλοτικόν ακσιόν ενός ίδυς μ' οριζμένο αριθμό καταναλοτικόν ακσιόν άλυ ίδυς. Ι καθιμερινί πίρα μας δίχνι, ότι τα εκατομίρια κε τα δισεκατομίρια αφτόν τον ανταλαγόν εκσισόνυνε παντοτινά όλες κε τις κάθε λογιό πιο διαφορετικές κι' αδιάσπαστες ανάμεσά-τυς, καταναλοτικές ακσίες τι μια με τιν άλι. Τί ιπάρχι το γενικό ανάμεσα σ' αφτά τα διαφορετικά πράματα, πυ παντοτινά το ένα εκσισόνετε με τ' άλο σε καθοριζμένο σίστιμα κινονικό σχέσεον; Το γενικό ανάμεσά-τυς ίνε ότι ίνε *προιόντα δυλιάς*. Ανταλάσοντας τα προιόντα ι άνθροπι εκσισόνυν τα πιο διαφορετικά ίδι τις δυλιάς. Ι παραγογί εμπορεβμάτον ίνε σίστιμα κινονικό σχέσεον, μέσα στο οπίο διάφορι παραγογί διμιυργύνε διάφορα προιόντα [κινονικός καταμεριζμός τις δυλιάς] κι' όλα αφτά τα προιόντα εκσισόνυντε το ένα με τ' άλο στον κερό τις ανταλαγίς. Σινεπύμενα κίνο το γενικό, πυ ιπάρχι μέσα σ' όλα τα εμπορέβματα, δεν ίνε ι σινκεκριμένι δυλιά τυ καθοριζμένυ κλάδυ τις παραγογίς, όχι ι δυλιά τυ ενός ίδυς, αλά ι *αφιριμένι* ανθρόπινι δυλιά, ι ανθρόπινι δυλιά γενικά. Όλι ι εργατικί δίναμι τις δομένις κινονίας,

πυ αντιπροςοπέβετε ςτο ποςό τον ακςιόν όλον τον εμπορεβμάτον, αποτελί μια κε τιν αφτί ανθρόπινι εργατικί δίναμι: τα διςεκατομίρια το γεγονότο τις ανταλαγίς το αποδίχνυν. Κε ςινεπύμενα κάθε κςεχοριςτό εμπόρεβμα αντιπροςοπέβι μόνο οριζμένο μέρος κ ι ν ο ν ι κ ά α ν α ν κ έ υ εργατικύ χρόνυ. Το μέγεθος τις ακςίας καθορίζετε με τιν ποςότιτα τις κινονικά ανανκέας δυλιάς, ί τον εργατικό χρόνο, τον κινονικά ανανκέο για τιν παραγογί τυ δομένυ εμπορέβματος, τις δομένις καταναλοτικίς ακςίας.

> "εκςιςόνοντας τα διαφορετικά-τυς προιόντα με τιν ανταλαγί τυ ενός με τ' άλο, ι άνθροπι εκςιςόνυν τις διαφορετικές μορφές τις δυλιάς-τυς ο ένας προς τον άλον. Δεν το ςινεςτάνυντε, μα το κάνυν,, (Μαρκς).

Ι ακςία ίνε ςχέςι ανάμεςα ςε διο πρόςοπα —όπος ίπε ένας παλιός ικονομολόγος· ς' αφτό θάπρεπε μόνο να προςτέςυμε: ςχέςι, ςκεπαζμένι με το περικάλιμα τον πραμάτον. Μόνο απ' τιν άποψι τυ ςιςτίματος τον παραγογικό ςχέςεον μιας καθοριζμένις ιςτορικίς διαμόρφοςις τις κινονίας, με τύτες τις ςχέςες πυ παρυςιάζυντε μαζικά ςε φενόμενο ανταλαγίς, πυ επαναλάβετε διςεκατομίρια φορές, μπορύμε να καταλάβυμε τι ίνε ακςία.

> "Σαν ακςίες τα εμπορέβματα ίνε μόνο οριζμένι ποςότιτα ςτερεοπιμένυ εργατικύ χρόνυ,, (Μαρκς).

Αφύ ανάλιςε λεπτομεριακά το διπλό χαραχτίρα τις δυλιάς, τον ενςαρκομένο ςτα εμπορέβματα, ο Μαρκς περνάι ςτιν ανάλιςι τις μορφίς τ ι ς α κ ς ί α ς κ ε τ ο χ ρ ι μ ά τ ο ν. Το κιριότερο καθίκο τυ Μαρκς ίνε ς' αφτί τι μελέτι ι π ρ ο έ λ ε φ ς ι τις χριματικίς μορφίς τις ακςίας, ι μελέτι τυ ι ς τ ο ρ ι κ ύ π ρ ο τ ς έ ς, τυ κςετιλίγματος τις ανταλαγίς, αρχίζοντας από ιδιέτερες τιχέες πράκςες-τις ("απλί, κςεχοριςτί ί τιχέα μορφί τις ακςίας,,: ι δομένι ποςότιτα ενός εμπορέβματος ανταλάςετε με τι δομένι ποςότιτα άλυ εμπορέβματος) ος τι γενικί μορφί τις ακςίας, οπότα ςιρά διάφορα εμπορέβματα ανταλάςυντε με το ένα κε τ' άλο καθοριζμένο εμπόρεβμα, κι' ος τι χριματικί μορφί τις ακςίας, οπότα γι' αφτό το καθοριζμένο εμπόρεβμα γενικό ι ς ο δ ί ν α μ ο (эквивалент) ίνε το χριςάφι. Όντας τα χρίματα ανότατο προιόντο τις ανταλαγίς κε τις εμπορεβματικίς παραγογίς, ζβίνυν, ςκεπάζυν τον κινονικό χαραχτίρα τις ιδιοτικίς δυλιάς, τιν κινονικί ςίδεςι ανάμεςα ςτυς διάφορυς παραγογύς, πυ ενόνυντε με τιν αγορά. Ο Μαρκς ιποβάλι ς' εκςερετικά διεκςοδικί ανάλιςι τις διάφορες λιτυργίες το χριμάτον, κε πρέπι, να πύμε κ' εδό (όπος γενικά ςτα πρότα κεφάλεα τυ "Κεφάλευ,,) ιδιέτερα ςπυδέο ίνε να ςιμιόςυμε, ότι ί αφιριμένι κ' ι φενομενικί κάποτες καθαρά ντεντυχτιβικί μορφί τις ανάλιςις, ςτιν πραγματικότιτα ανα-

παράγι γιγάντιο πραγματικό ιλικό για τιν ιστορία τις ανάπτιξις τις ανταλαγίς κε τις εμπορεβματικίς παραγογίς.

"Τα χρίματα προιποθέτον οριζμένο ίπςος τις εμπορεβματικίς ανταλαγίς. Ι διάφορες μορφές το χριμάτον —απλό εμπορεβματικὸ ιςοδίναμο, ὶ μέςο κικλοφορίας, ί μέςο πλιρομίς, θιςαβρός κε πανκόζμια χρίματα— ιποδίχνον ανάλογα με τις διάφορες διάτταςες τις εφαρμογίς τις μιας ὶ τις άλις λιτουργίας, με τι ςινκριτικὶ επικράτιςι τις μιας απ' αφτὲς, τα πολί διαφορετικά ςκαλοπάτια το κινονικό προτςές τις παραγογίς,, . ("Κεφάλεο,, τόμος Ι).

ΙΠΕΡΑΚΣΙΑ

Σ' οριζμένο βαθμὸ τις ανάπτιξις τις εμπορεβματικίς παραγογίς τα χρίματα μετατρέπυντε ςε κεφάλεο. Τίπος τις εμπορεβματικίς κικλοφορίας ίταν —Ε (εμπὸρεβμα) —Χ (χρίματα)— Ε (εμπόρεβμα), δλδ. πύλιμα ενὸς εμπορέβματος για αγορά άλυ. Γενικός τίπος τυ κεφάλευ ίνε αντίθετα Χ—Ε—Χ διλαδί αγορά για πύλιμα (με κέρδος). Ιπερακςία ονομάζι ο Μαρκς αφτί τιν άφκςιςι τις προταρχικὶς ακςίας το χριμάτον, πυ μπένυν ςτιν κικλοφορία. Το γεγονότο αφτίς τις "άφκςιςις,, το χριμάτο μέςα ςτιν καπιταλιςτικί κικλοφορία ίνε παςίγνοςτο. 'Ιςα-ίςα αφτί ι "άφκςιςι,, μετατρέπι τα χρίματα ςε κεφάλεο, ςαν ιδιέτερι ιςτορικὰ καθοριζμένι, κινονικὶ ςχέςι τις παραγογίς. Ι ιπερακςία δεν μπορί να γενιθί απ' τιν κικλοφορία τον εμπορεβμάτον, γιατί κςέρι μόνο τιν ανταλαγὶ τον ιςοδίναμον, δεν μπορί να γενιθί απ' τιν πρόςτεςι πάνο ςτιν τιμί, γιατί ι αμιβέες ζίμιες κε τα κὲρδι τον αγοραςτόν κε τον πυλιτόν θα εκςιςονόντανε, μα ο λόγος γίνετε κιρίος για το μαζικό, μέςο κινονικό φενόμενο κι' όχι για τ' ατομικὸ. Για να πάρι ιπερακςία "ο κάτοχος το χριμάτον πρέπι να βρι ςτιν αγορὰ τέτιο εμπὸρεβμα, πυ αφτὶ τὺτι ι καταναλοτικίτυ ακςία θα ίχε τι προτὸτιπι ιδιότιτα να ίνε πιγί ακςίας,, , τὲτιο εμπόρεβμα, πυ το προτςὲς τις κατανάλοςίς-τυ θα ίταν ταφτόχρονα κε προτςές διμιυργίας ακςίας. Κε τέτιο εμπόρεβμα ιπάρχι. 'Ινε ι εργατικὶ δίναμι τυ ανθρόπυ. Ι κατανάλοςί-τις ίνε ι δυλιά, μα ι δυλιά διμιυργί ακςία. Ο κάτοχος χριμάτον αγοράζι εργατικὶ δίναμι πάνο ςτιν ακςία-τις, πυ καθορίζετε όπος καθορίζετε ι ακςία κάθε άλυ εμπορέβματος, με τον κινονικὰ ανανκέο εργατικό χρόνο, τυ ανανκὲυ για τιν παραγογί-τις (δλδ. απ' τιν ακςία τις διατίριςις τυ εργάτι κε τις ικογένιάς-τυ). Ο κάτοχος το χριμάτον αφύ αγόραςε εργατικί δίναμι έχι δικέομα να τιν καταναλόςι, δλδ. να τιν εκςανανκάςι να δυλέβι ολόκλιρι μέρα, ας πύμε 12 όρες. Κοντὰ ς' αφτά ο εργάτις ςε διάςτιμα 6 ορόν ("απαρέτιτος,, εργατικός χρόνος) διμιυργί το προιόντο, πυ εκςαγοράζι τι διατίριςί-τυ κε ςτο διάςτιμα τον άλον έκςι ορόν

(“πρόςτετος„ εργατικός χρόνος) διμιουργί το μι πλιρονόμενο απ' τον καπιταλιςτί “πρόςτετο„ προιόντο, ί τιν ιπεραχςία. Σινεπόμενα, ςτο κεφάλεο απ' τιν άποπςι του προτςές τις παραγογίς ίνε ανάνκι να χςεχορίζυμε διο μέρι: το ςταθερό (ПОСТОЯННЫЙ) κεφάλεο πυ χςοδιάζετε για τα μέςα τις παραγογίς (μιχανές, εργαλία δυλιάς, πρότες ίλες κ.τ.λ.) —πυ ι αχςία-τυ (αμέςος ί κατά κομάτια) χορίς αλαγί περνάι ςε έτιμο προιόντο— κε το μεταβλιτό κεφάλεο, πυ χςοδιάζετε για τιν εργατικί δίναμι. Ι αχςία αφτύ του κεφάλευ δεν παραμένι αναλίοτι, μα μεγαλόνι ςτο προτςές τις δυλιάς, διμιυργόντας ιπεραχςία. Γι' αφτό για τιν έκφραςι του βαθμύ τις εκμετάλεψςις τις εργατικίς δίναμις απ' το κεφάλεο πρέπι να ςινκρίνυμε τιν ιπεραχςία όχι μ' ολόκλιρο το κεφάλεο, μα μόνο με το μεταβλιτό κεφάλεο. Ι νόρμα τις ιπεραχςίας, όπος ονομάζι ο Μαρχς αφτί τι ςχέςι, θα ίνε π.χ. ςτο παράδιγμά-μας $^{6}/_{6}$ δλδ. 100 $^{0}/_{0}$.

Ιςτορικί προιπόθεςι τις γένιςις του κεφάλευ ίνε πρότα-πρότα ι επιςόρεψςι οριζμένυ χριματικύ ποςύ ςτα χέρια ιδιέτερον προςόπο ςε αναπτιγμένο ςινκριτικά επίπεδο τις ανάπτιχςις τις εμπορευματικίς παραγογίς γενικά, κε δέφτερα ι ίπαρχςι “λέφτερυ„ με διπλί ςιμαςία εργάτι, λέφτερυ από κάθε καταπίεςι ί περιοριζμό του πυλίματος τις εργατικίς δίναμις κε λέφτερυ απ' τι γι κε γενικά απ' τα μέςα τις παραγογίς, εργάτι δίχος νικοκιριό, “προλετάριυ„ πυ αλιότικα δεν μπορί να ζίςι, παρά πυλόντας τιν εργατική-τυ δίναμι.

Το μεγάλομα τις ιπεραχςίας ίνε δινατό με διο βαςικύς τρόπυς: με το μεγάλομα τις εργατικίς μέρας (“απόλιτι ιπεραχςία„) κε με τιν ελάτοςι τις απαρέτιτις εργατικίς μέρας (“ςχετικί ιπεραχςία„). Αναλίοντας τον πρότο τρόπο ο Μαρχς χςετιλίζι τιν τεράςτια ικόνα του αγόνα τις εργατικίς τάχςις για τιν ελάτοςι τις εργατικίς μέρας κε τιν επέμβαςι τις κρατικίς εχςυςίας για το μεγάλομα τις εργατικίς μέρας (XIV—XVII εόνας) κε για τιν ελάτοςί-τις (εργοςταςιακί νομοθεςία του XIX εόνα). Ίςτερα απ' τιν εμφάνιςι του “Κεφάλευ„ ι ιςτορία του εργατικύ κινίματος όλον τον πολιτιζμένο χορόν του κόζμυ έδοςε χιλιάδες κε χιλιάδες νέα γεγονότα, πυ ιλιυςτράρυν αφτί τιν ικόνα.

Αναλίοντας τιν παραγογί τις ςχετικίς ιπεραχςίας, ο Μαρχς ερευνά τρία βαςικά ιςτορικά ςτάδια τις άφχςιςις τις παραγογικότιτας τις δυλιάς απ' τον καπιταλιζμό: 1-ο απλό ςινεταιριζμό· 2-ο. τον καταμεριζμό τις δυλιάς κε τι μανιφακτύρα· 3-ο. τις μιχανές κε τι μεγάλι βιομιχανία. Κατά πόςο βαθιά χςεςκεπαςτίκανε εδό απ' το Μαρχς τα βαςικά, τιπικά χαρακτιριςτικά γνορίζματα τις ανάπτιχςις του καπιταλιζμύ, φένετε, ανάμεςα ς' άλα, απ' το ότι ι μελέτι τις ροςικίς, τις έτςι ονομαζόμενις “χεροτεχνικίς„ (κυςτάρικις) βιομιχανίας δίνυν πλυςιότατο ιλικό ςτιν ιλιυςτράτςια το διο πρότον απ' τα τρία

πιο πάνο ςτάδια. Μα ι δράςι τις μεγάλις μιχανικίς βιομιχανίας, πυ επαναςτατικοπιί, ι περιγραμένι απ' το Μαρκς ςτα 1867, φάνικε ςε διάςτιμα μιςό εόνα, πυ πέρατε απ' τα τότες, ς' ολόκλιρι ςιρά "νέο„ χορόν. (Ροςία, Γιαπονία κ.τ.λ.)

Πιο κάτο. Σ' ανότερο βαθμό ςπυδέα κε νέα ίνε ςτο Μαρκς ι ανάλιςι τις επιςόρεπςις τυ κεφάλευ, διλαδί τις μετατροπίς μέρυς τις ιπεραξίας ςε κεφάλεο, τις χριςιμοπίιςίς-τις όχι για ατομικές ανάγκες ί για ιδιοτροπίες τυ καπιταλιςτί, αλά για νέα παραγογί. Ο Μαρκς έδιχςε το λάθος ολόκλιρις τις προτινίς κλαςικίς πολιτικίς ικονομίας, (αρχίζοντας απ' τον Αδάμ Σμιθ) πυ ιπόθετε ότι όλι ι ιπεραξία, πυ μεταβάλετε ςε κεφάλεο, πάι ςτο μεταβλιτό κεφάλεο. Μα ςτιν πραγματικότιτα καταμερίζετε ςτα μέςα τις παραγογίς ςιν (πλιυς) μεταβλιτό κεφάλεο. Τεράςτια ςιμαςία ςτο προτςές τις ανάπτιξις τυ καπιταλιζμύ κε τις μετατροπίς-τυ ςε ςοςιαλιζμό έχι ι πιο γρίγορι άφξιςι τυ μέρυς τυ ςταθερύ κεφάλευ (ςτι γενικί ςύμα τυ κεφάλευ), ςε ςίνκριςις με το μέρος τυ μεταβλιτύ κεφάλευ.

Ι επιςόρεπςι τυ κεφάλευ, επιταχίνοντας τιν έξοςι τον εργατό με τις μιχανές, διμιυργόντας ςτον ένα πόλο πλύτο, ςτον άλο φτόχια, γενάι κε τιν έτςι ονομαζόμενι "εφεδριακί εργατικί ςτρατιά„ το "ςχετικό πλεόναζμα„ τον εργατόν, ί τον "καπιταλιςτικό ιπερπλιθιζμό„ πυ πέρνι εξερετικά διαφορότροπες μορφές κε πυ δίνι τι δινατότιτα ςτο κεφάλεο εξερετικά γρίγορα να φαρδίνι τιν παραγογί. Αφτί ι δινατότιτα ςχετικά με τιν πίςτοςι κε τιν επιςόρεπςι τυ κεφάλευ ςτα μέςα τις παραγογίς, δίνι ανάμεςα ς' άλα το κλιδί για τιν αντίλιπςι τον κρίςεον τις ιπερπαραγογίς, πυ εμφανίζοντε περιοδικά ςτις καπιταλιςτικές χόρες ςτιν αρχί κάθε δέκα χρόνια, ίςτερα ςε πιο διαρκί κε λιγότερο καθοριζμένα διαςτίματα χρόνυ. Απ' τιν επιςόρεπςι τυ κεφάλευ πάνο ςτι βάςι τυ καπιταλιζμύ, πρέπι να ξεχορίςυμε τιν έτςι ονομαζόμενι προταρχικί επιςόρεπςι : το βίεο ξεχόριζμα τυ εργαζόμενυ απ' τα μέςα τις παραγογίς, το διόξιμο τυ χοριάτι απ' τι γι, τιν κλεψιά τις κινοτικίς γις, το ςίςτιμα τον αποικιόν κε τον κρατικό χρεόν, τον προςτατεφτικό δαςμόν κ.τ.λ. Ι "προταρχικί επιςόρεπςι„ διμιυργί ςτον ένα πόλο, το "λέφτερο„ προλεταριάτο κε ςτον άλο τον κάτοχο χριμάτον, τον καπιταλιςτί.

"Τιν ιςτορικί τάςι τις καπιταλιςτικίς επιςόρεπςις„ ο Μαρκς τι χαραχτιρίζι με τα πιο κάτο ξακυςμένα λόγια:

„Το ξεκλίριζμα τον άμεςον παραγογό γίνετε με τον πιο αμίλιχτο βανδαλιζμό κε κάτο απ' τιν πίεςι τον πιο πρόςτιχον, τον πιο βρομερόν, τον πιο μικροπρεπόν κε τον πιο λιςαζμένον παθόν. Ι ατομικί ιδιοχτιςία, πυ αποχτίθικε με τι δυλιά τυ ιδιοχτίτι„ (τυ αγρότι ί τυ επαγκελματία), "ι βαςιζμένι

για να πύμε πάνο ςτι ς ι μ β ο λ ί τυ κςεχοριςτό ανεκςάρτιτυο
εργαζόμενυ με τα εργαλία-τυ κε τα μέςα τις δυλιάς-τυ εχτε
πίζετε απ' τιν καπιταλιςτικί ατομικί ιδιοχτιςία, πυ βαςίζετ-
πάνο ςτιν εκμετάλεπςι τις κςένις, μα τιπικά λέφτερις εργα-
τικίς δίναμις.... Τὸρα πια πρέπι να κςεκλιριςτί όχι ο εργά-
τις, πυ ο ίδιος δυλέβι ς' ανεκςάρτιτο νικοκιριό, αλά ο καπιταλ-
ςτίς, πυ εκμεταλέβετε πολύς εργάτες. Αφτό το κςεκλίριζμα
πραγματοπιίτε απ' το πεχνίδι τον εςοτερικό νόμον, αφτίς τό-
τις τις καπιταλιςτικίς παραγογίς, με τι ςινκεντροπίιςι τον κε-
φαλέον. Ένας καπιταλιςτίς νικάι πολύς καπιταλιςτές. Μαζί μ'
αφτί τι ςινκεντροπίιςι ί το κςεκλίριζμα πολόν καπιταλιςτόν
απ' τυς λίγυς αναπτίςετε ι ςινετεριςτικί μορφί τυ προτςές τις
δυλιάς, ολοένα κε ςε πιότερο πλατιές, μεγάλες διάςταςες, ανα-
πτίςετε ι ςινιδιτί τεχνικί εφαρμογί τις επιςτίμις, ι ςχεδια-
ζμένι εκμετάλεπςι τις γις, ι μετατροπί το μέςον τις δυλιάς,
ςε τέτια μέςα δυλιάς, πυ επιτρέπυνε μόνο τιν κολεχτιβιςτικί
χριςιμοπίιςι, τιν ικονομία όλον το μέςον τις παραγογίς με τι
χριςιμοπίιςί-τυς ςα μέςα παραγογίς ςιδιαζμένις κινονικίς δυ-
λιάς, το πλέκςιμο όλον το λαό ςτο δίχτι τις πανκόζμιας αγο-
ράς κε ςίχρονα το διεθνιςτικό χαραχτίρα τυ καπιταλιςτικύ κα-
θεςτότος. Μαζί με τον αριθμό τον μεγιςτάνον τυ κεφάλευ, πυ
παντοτινά λιγοςτέβι, πυ ςφετερίζυντε κ' έχυν μονοπόλιο όλα τα
οφελίματα αφτύ τυ προτςές τις μετατροπίς, αναπτίςετε ι μά-
ζα τις φτόχιας, τις καταπίεςις, τις ςκλαβιάς, τυ εκφιλιζμύ,
τις εκμετάλεπςις κε ςίχρονα τις αγανάχτιςις τις εργατικίς τά-
κςις, πυ διδάςκετε, ενόνετε κι' οργανόνετε απ' το μιχανιζμό α-
φτύ τύτυ τυ προτςές τις καπιταλιςτικίς παραγογίς. Το μονο-
πόλιο τυ κεφάλευ γίνετε δεζμός κίνυ τυ τρόπυ τις παραγογίς,
πυ αναπτίχτικε ςτιν εποχί αφτύ κε κάτο απ' αφτόνα. Ι ςιν-
κεντροπίιςι το μέςο τις παραγογίς κ' ι κινονικοπίιςι τις δυλιάς
φτάνυνε ςε τέτιο ςιμίο οπότα δεν μπορύνε να ςινιπάρκςυνε με
το καπιταλιςτικό-τυς περικάλιμα. Αφτό ςπάι. Σιμένι ι όρα τις
καπιταλιςτικίς ατομικίς ιδιοχτιςίας. Κςεκλιρίζυν τυς κςεκλιρο-
τές. ("Κεφάλεο,, τομ. Ι).

Σ' ανότατο βαθμό ςοβαρί κε νέα, ίνε ι πιο κάτο, δομένι απ'
το Μαρκς ςτο ΙΙ τόμο τυ "Κεφάλευ,, ανάλιςι τις αναπαραγογίς τυ
κινονικύ κεφάλευ, παρμένυ ςτο ςίνολο. Κ' εδό ο Μαρκς περνι όχι
μόνο τ' ατομικό, αλά το μαζικό φενόμενο, όχι το κλαζματικό μέρος
τις ικονομίας τις κινονίας, αλά όλι αφτί τιν ικονομία ςτο ςίνολό-τις.
Διορθόνοντας το πιο πάνο ιποδιγμένο λάθος τον κλαςικόν, ο Μαρκς
διερί όλι τιν κινονικί παραγογί ςε διο μεγάλα τμίματα: 1ο. τιν πα-
ραγογί το μέςον τις παραγογίς κε 2ο. τιν παραγογί τον ιδόν κα-

τανάλοςις, κε διεκςοδικά εκςετάζι στα παρμένα παραδίγματά-τυ μ' αριθμύς, τιν κικλοφορία ολόκλιρυ τυ κινονικύ κεφάλευ στο ςίνολο, τόςο κατά τιν παραγογί ςτις προτινές διάςτασες, όςο κε κατά τιν επιςόρεπςι. Στον ΙΙΙ τόμο τυ "Κεφάλευ" λίθικε το ζίτιμα τυ ςχιματιζμύ μέςις νόρμας κέρδυς πάνο στι βάςι τυ νόμυ τις ακςίας. Μεγάλο βίμα τις ικονομικίς επιςτίμις προς τα εμπρός, στο πρόςοπο τυ Μαρκς, ίνε ότι ι ανάλιςι διεκςάγετε απ' τιν άποψι το μαζικόν ικονομικό φενομένον, ολόκλιρυ του ςίνολυ τις κινονικίς ικονομίας, κι' όχι απ' τιν άποψι διάφορον περιςτατικόν, ί απ' τιν εκςοτερικί επιφάνια τυ ςιναγονιζμύ, πράμα ςτ' οπίο ςιχνά περιορίζετε ι χιδέα, πολιτικί ικονομία, ί ι ςίχρονι "θεορία τις ος ένα όριο χριςιμότιτας". Στιν αρχί ο Μαρκς αναλίι τιν καταγογί τις ιπερακςίας κε ίςτερα πια περνάι στο διαμεριζμό-τις ςε κέρδος, ποςοςτό κε ςε ρέντα τις γις. Το κέρδος ίνε ι ςχέςι τις ιπερακςίας προς ολόκλιρο το βαλμένο μέςα στιν επιχίριςι κεφάλεο. Το κεφάλεο τις "άψιλίς οργανικίς διάπλαςις" (δλδ. με τιν επικράτιςι τυ σταθερύ κεφάλευ πάνο στο μεταβλιτό ςε μέγεθος ανότερο απ' το μέςο κινονικό) δίνι νόρμα κέρδυς κάτο απ' το μεςέο. Το κεφάλεο τις «χαμιλίς οργανικίς διάπλαςις» άνο τυ μεςέυ. Ο ςιναγονιζμός ανάμεσα στα κεφάλεα, ι λέφτερί-τυς μετάβαςι απ' τον ένα κλάδο στον άλο θα φέρι κε ςτις διο περίπτοςες τι νόρμα τυ κέρδυς προς το μέςο. Το ποςό τον ακςιόν όλον τον εμπορεβμάτον τις δομένις κινονίας ςιμπέφτι με το ποςό τον τιμόν τον εμπορεβμάτον, μα ςε κςεχοριςτές επιχίριςες κε ςε κςεχοριςτύς κλάδυς παραγογίς τα εμπορέβματα κάτο απ' τιν επίδραςι τυ ςιναγονιζμύ, πυλιύντε όχι με τιν ακςία-τυς, αλά με τις τ ι μ έ ς τ ι ς π α ρ α γ ο γ ί ς (ί με τις παραγογικές, τιμές) πύνε ίςες με το κςοδιαζμένο κεφάλεο ςιν (πλιύς) μέςο κέρδος.

'Ετςι λιπό το παςίγνοςτο κε τ' αδιαφιλονίκιτο γεγονότο τις ιποχόριςις τον τιμόν απ' τιν ακςία κε τις ιςότιτας τυ κέρδυς ίνε πλέρια κτιςμένο απ' το Μαρκς πάνο στι βάςι τυ νόμυ τις ακςίας, γιατί το ποςό τον ακςιόν όλον τον εμπορεβμάτο ςιμπέφτι με το ποςό τον τιμόν. Μα ι αναγογί τις ακςίας (τις κινονικίς) προς τις τιμές (τις ατομικές) γίνετε όχι μ' απλό, όχι μ' άμεσο, αλά με πολί πολίπλοκο τρόπο: ίνε πλέρια φιςικό ότι μέςα στιν κινονία τον κςεχοριςτόν εμπορεβματο-παραγογόν, πύνε ςιδεμένι με τιν αγορά, ι νομοτέλια δεν μπορί να φανί αλιότικα, παρά σα μέςι κινονικί μαζικί νομοτέλια, με τιν αμιβέα απόζβεςι τον ατομικόν παρεκλίςεο στι μια ί στιν άλι μεριά.

Ι άφκςιςι τις παραγογικότιτας τις δυλιάς ςιμένι πιο γρίγορα άφκςιςι τυ σταθερύ κεφάλευ ςε ςίνκριςι με το μεταβλιτό. Κ' επιδίς ι ιπερακςία ίνε λιτυργία μόνο τυ μεταβλιτύ κεφάλευ, ίνε νοιτό ότι ι νόρμα τυ κέρδυς (ι ςχέςι τις ιπερακςίας προς ολόκλιρο το κεφάλεο,

κι' όχι μόνο προς το μεταβλιτό μέρος-τις) έχι τάςι προς τιν πτόςι. Ο Μαρκς διεξοδικά ανάπτικςε αφτί τιν τάςι κε σιρά περιςτατικά, πυ τι ςκεπάζυν ί αντιδρύν ς' αφτί. Μι ςταματόντας στι μετάδοςι τον εξερετικά μ' ενδιαφέρο μερόν τυ ΙΙΙ τόμυ πύνε αφιερομένα ςτο τοκογλιφικό, εμπορικό κε χριματικό κεφάλεο, περνάμε ςτο κιριότερο: ςτι θεορία τις χτιματικίς ρέντας. Ι τιμί τις παραγογίς τον αγροτικόν προιόντον επιδί ίνε περιοριζμένι ι έχταςι τις γις, πυ ίνε ολόκλιρι πιαζμένι απ' τυς διάφορυς νικοκίριδες ςτις καπιταλιςτικές χόρες, καθορίζετε απ' τα έξοδα τις παραγογίς όχι ςτο μεςέο, μα ςτο χερότερο έδαφος, όχι απ' τις μεςέες μ' απ' τις χερότερες ςιθίκες τυ κυβαλίματος τον προιόντο ςτιν αγορά. Ι διαφορά ανάμεςα ς' αφτί τιν τιμί κε τίν τιμί τις παραγογίς ςτα καλίτερα εδάφι (ί ςε καλίτερες ςιθίκες) δίνι διαφορετικί ί διαφορικί ρέντα. Αναλίοντάς-τι διεξοδικά, αποδίχνοντος τιν καταγογί-τις με τι διαφορά τις εφορίας διαφόρον τμιμάτον τις γις, με τι διαφορά ςτις διάςταςες τις κατάθεςις κεφάλευ ςτι γι, ο Μαρκς φανέροςε πλέρια (κίταξε επίςις τι "θεορία τις ιπεραξίας" όπυ ιδιέτερι προςοχί αξίζι ι κριτικί τυ Ρονπέρτυς), το λάθος τυ Ρικαρντό, ότι τάχατες ι διαφορικοπιιμένι ρέντα πέρνετε μόνο απ' τι ςινεπί μετάβαςι απ' τιν καλίτερι γι ςτι χερότερι. Αντίθετα τιχένυν κι' αντίθετες μετάβαςες, τιχένι μετατροπί μιάς κατιγορίας γις ς' άλι (απτιν πρόοδο τις αγροτο-καλιεργιτικίς τεχνικίς, τιν ανάπτιξι τον πόλεον κ.τ.λ.). Κε μεγάλο λάθος, πυ αποδίδι ςτι φίςι τις έλιπςες, τον περιοριζμό κε τις αντίθεςες τυ καπιταλιζμύ, ίνε ο διάςιμος "νόμος τις εφορίας τυ εδάφυς". Κατόπι ι ιςότιτα τυ κέρδυς ς' όλυς τυς κλάδυς τις βιομιχανίας κε τις λαικίς ικονομίας γενικά προιποθέτι πλέρια λεφτεριά ςιναγονιζμύ, λεφτεριά διάχιςις τυ κεφάλευ απ' τον ένα κλάδο ςτον άλο. Κε όμος ι ατομικί ιδιοχτιςία πάνο ςτι γι, διμιυργί το μονοπόλιο, πυ ίνε εμπόδιο ς' αφτί τι λέφτερι διάχιςι. Απ' αφτό το μονοπόλιο τα προιόντα τις αγροτικίς ικονομίας, πυ διαφέρι κατά το ότι έχι πιο χαμιλί διάπλαςι κεφάλευ, κε, ςινεπύμενα, μεγάλι ατομικί νόρμα κέρδυς, δεν τραβάι ςε πλέρια λέφτερο προτςές εξίςοςις τις νόρμας τυ κέρδυς: ο ιδιοχτίτις τις γις, ςα μονοπολιτίς, έχι τι δινατότιτα να κρατίςι τιν τιμί πάνο απτι μέςι κι' αφτί ι μονοπολιακί τιμί γενάι τιν απόλιτι ρέντα. Ι διαφορικοπιιμένι ρέντα δεν μπορί να εξαφανιςτί ενόςο ιπάρχι ο καπιταλιζμός, ι απόλιτι μπορί, για παράδιγμα με τιν εθνικοπίιςι τις γις, με το πέραςμά-τις ςε ιδιοχτιςία τυ κράτυς. Τέτιο πέραςμα θα ςίμενε ιπόςκαψι τυ μονοπόλιυ τον ατομικόν ιδιοχτιτόν, θα ςίμενε πιο ςινεπί, πιο πλέρια διεξαγογί τις λεφτεριάς το ςιναγονιζμύ ςτι γεοργία. Κε γι' αφτό ι ριζοςπάςτες μπυρζυάδες —ςιμιόνι ο Μαρκς— εμφανιζόντανε ςτιν ιςτορία αδιάκοπα μ' αφτί τιν μπυρζυαζικί προοδεφτικί απέτιςι τις εθνικοπίιςις τις

γις, πυ μ' όλο τύτο φοβίζι τιν πλιοψιφία τις μπυρζυαζίας, γιατί πάρα πολύ "πιράζι,, ακόμα κι' άλο στις μέρες-μας ιδιέτερα σπυδέο "εδέστιτο,, μονοπόλιο: το μονοπόλιο το μέσον τις παραγογίς γενικά (ακσιοσιμίοτα, εκλαικεμένα, περιλιφτικά κε καθαρά ανάλισε ο Μαρκς τι θεορία-τυ τυ μέσυ κέρδυς τυ κεφάλευ κε τις απόλιτις αγροτικίς ρέντας στο γράμα προς τον 'Ενκελς, στις 2 τυ Αβγύστυ 1862. Κίτακσε τιν "αλιλογραφία,, τόμος III σελ· 77-78. Σίνκρινε επίσις το γράμα τις 9 τυ Αβγύστυ 1862 στο ίδιο μέρος 86-87). Στιν ιστορία τις χτιματικίς ρέντας, ίνε επίσις σπυδέο να ιποδίκσυμε τιν ανάλισι τυ Μαρκς, πυ δίχνι τι μετατροπί τις ρέντας, τις επεκσεργαζόμενις, (όταν ο χορικός με τι δυλιά-τυ στι γι τυ τσιφλικά διμιυργί επιπρόσθετο προιόντο), σε ρέντα προιόντον ί σε ίδος (ο χορικός στι γί-τυ παράγι επιπρόσθετο προιόντο, δίνοντάς-το στον τσιφλικά εκς ετίας τυ "εκσοικονομικύ εκσαναγκαζμύ,,), κατόπι σε ρέντα χριματικί (ι ίδια ρέντα σε ίδος μεταβλιμένι σε χρίμα, ο "δαζμός,, (οброк) τις παλιάς Ροσίας, εκσετίας τις ανάπτικσις τις εμπορεβματικίς παραγογίς) κε τέλος σε ρέντα καπιταλιστικί, όπυ στι θέσι τυ αγρότι βρίσκετε ο επιχιριματίας στι γεοργία, πυ διεκσάγι τιν επεκσεργασία με τι βοίθια τις μιστοτίς δυλιάς. Σχετικά μ' αφτί τιν ανάλισι "τις γένεσις τις καπιταλιστικίς αγροτικίς ρέντας,, πρέπι να σιμιόσυμε σιρά λεπτόν (κ' ιδιέτερα σπυδέο για τις καθιστεριμένες χόρες, σαν τι Ροσία) ιδεόν τυ Μαρκς για τιν *εκσέλικσι τυ καπιταλιζμύ στι γεοργία*.

"Τι μετατροπί τις φισικίς ρέντας σε χριματικί όχι μόνο αναπόφεφχτα σινοδέβι, μα κι' ακόμα προπορέβετε ο σχιματιζμός τάκσις άνεχον, μεροκαματιάριδον, πυ μιστόνυντε για χρίματα. Στιν περίοδο τις γένεσις αφτίς τις τάκσις, οπόταν παρυσιάζετε μόνο σποραδικά στυς πιο έφπορυς χορικύς, πυ ιποχρεόνυντε με δαζμό (оброк), φισικά αναπτίσετε ι σινίθια να εκμεταλέβυντε για λογαριαζμό-τυς μιστοτύς εργάτες γις —όπος ακριβός στον κερό τυ φευδαρχιζμύ ι έφπορι δυλοπάρικι χοριάτες κι' αφτί πάλι ίχαν δυλοπάρικυς. 'Ετσι σ' αφτύς τυς χοριάτες αναπτίσετε αγάλια-αγάλια ι δινατότιτα να επισορέψυν οριζμένι περιυσία κε να μετατραπύνε σε μελοντικύς καπιταλιστές. Ανάμεσα στυς παλιύς κάτοχυς τις γις, πυ διεκσάγυν τιν ανεκσάρτιτι ικονομία-τυς, γενιέτε, σινεπύμενα το φιτόριο τον καπιταλιστόν ενικιαστόν (παχτοτόν), ί ανάπτικσι τον οπίον εκσαρτιέτε απ' τι γενικί ανάπτικσι τις καπιταλιστικίς παραγογίς έκσο απ' τιν αγροτικί ικονομία ("Κεφάλεο,, τόμος III σελ. 332....) " Το κσεκλίριζμα κε το διόκσιμο απ' το χοριό μέρυς τυ αγροτικύ πλιθιζμύ όχι μόνο "απελεφτερόνι,, για το βιομιχανικό κεφάλεο εργάτες, τα μέσα-τυς για τι ζοί, τα εργαλία τις

δυλιάς-τυς, αλά κε διμιυργί εσοτερικί αγορά,, ("Κεφάλεο,, τόμος 1-ος σελ. 778).

Ι φτόχεψι κ' ι καταστροφί τυ αγροτικύ πλιθιζμύ πέζι πάλι ρόλο διμιυργίας εφεδριακίς εργατικίς στρατιάς, για το κεφάλεο. Σε κάθε καπιταλιστικί χόρα,

"μέρος τυ αγροτικύ πλιθιζμύ βρίσκετε γι' αφτό διαρκός σε μεταβατικί κατάστασι προς τι μετατροπί-τυ σε πλιθιζμό τις πόλις ί τις μανιφαχτύρας (δλδ. όχι γεοργικό). Αφτί ι πιγί τυ σχετικύ πλεοναζματικύ πλιθιζμύ τρέχι διαρκός.... Στον εργάτι γις δίνυν το πιο χαμιλό μεροκάματο, κε πάντα στέκετε με το ένα πόδι μέσα στο βάλτο τυ παύπεριζμύ,, ("Κεφάλεο,, τόμος 1 ος σελ. 668).

Ι ατομικί ιδιοχτισία τυ αγρότι πάνο στι γι, πυ καλιεργί, ίνε βάσι τις μικρίς παραγογίς κε όρος τις άνθισίς-τις για να πάρι κλασικί μορφί. Μα αφτί ι μικρί παραγογί μπορί να σινιπάρχι μόνο μέσα στα στενά προτόγονα πλέσια τις παραγογίς κε τις κινονίας. Στιν εποχί τυ καπιταλιζμύ,

"ι εκμετάλεψι τον αγροτό διαφέρι απ' τιν εκμετάλεψι τυ βιομιχανικύ προλεταριάτυ μόνο κατά μορφί. Εκμεταλεφτίς ίνε αφτό τύτο το κεφάλεο. Διάφορι καπιταλιστές εκμεταλέβυντε διάφορυς χορικύς με τις ιποθίκες κε τιν τοκογλιφία· ι τάξι τον καπιταλιστόν εκμεταλέβετε τιν τάξι το χορικό με τυς κρατικύς φόρυς,, ("ο ταξικός αγόνας στι Γαλία,,). "Ι παρτσέλα (μικρό κομάτι γις) τυ χοριάτι παρυσιάζι μόνο τιν αφορμί, πυ επιτρέπι στον καπιταλιστί να βγάζι απ' τι γι κέρδος, τόκο κε ρέντα αφίνοντας τον ιδιοχτίτι τις γις να βγάζι μόνος-τυ, όπος τυ σιφέρι το μεροκάματό-τυ,, .

Σινιθιζμένα ο χορικός δίνι ακόμα στιν καπιταλιστικί κινονία, δλδ. στιν τάξι τον καπιταλιστόν, κομάτι απ' το μεροκάματό-τυ, κατεβένοντας "ος το επίπεδο τυ ιρλανδέζυ νικιαστί —κάτο απ' τι μορφί τυ ατομικύ ιδιοχτίτι,,. (Ο ταξικός αγόνας στι Γαλία,,).

Πύ βρίσκετε

"μια απ' τις ετίες, ότι στις χόρες πυ επικρατί ι μικρί αγροτικί γεοχτιμοσίνι, ι τιμί τυ ψομιύ κοστίζι λιγότερο, παρά στις χόρες με καπιταλιστικό τρόπο παραγογίς; ,, ("Κεφάλεο,, τόμος III σελ. 340)

Στ' ότι ο χορικός δίνι στιν κινονία (δλδ. στιν τάξι τον καπιταλιστόν) δορεά μέρος τυ επιπρόσθετυ προιόντυ-τυ.

"Σινεπόμενα τέτια χαμιλί τιμί (τυ ψομιύ κι' άλον αγροτικόν προιόντον) ίνε αποτέλεζμα τις φτόχιας τον παραγογόν

κε σε καμιά περίπτοσι δεν ίνε αποτέλεσμα τις παραγογικότιτας τις δυλιάς„ («Κεφάλεο„ τομ. III σελ. 340).

Ι μικρί αγροτικί ιδιοχτισία, ι κανονικί μορφί τις μικρίς παραγογίς, πέφτι σινεπόμενα, εκμιδενίζετε, καταστρέφετε μέσα στον καπιταλιζμό.

“Ι μικρί αγροτικί ιδιοχτισία στιν υσία-τις αποκλίι: τιν ανάπτιξι τον κινονικόν παραγογικό δινάμεον τις δυλιάς, τις κινονικές μορφές τις δυλιάς, τιν κινονικί σινκεντροπίισι τον κεφαλέον, τι χτινοτροφία σε μεγάλες διάστασες, τιν ολοένα κε πιότερο εφαρμογί τις επιστίμις. Ι τοκογλιφία κε το σίστιμα το φόρον οδιγύν αναπόφεφχτα παντύ στι φτόχεψί-τις. Ι χρισιμοπίισι κεφάλεο στιν αγορά γις, αφερί αφτό το κεφάλεο απ' τι χρισιμοπίισι πάνο στιν καλιέργια τις γις. Ο ατέλιοτος διαμελιζμός το μέσον τις παραγογίς κε το χόριζμα τον ίδιον τον παραγογόν„. (Ι κοοπεράτσιες δλδ. ι σιντροφιές το μικρό χορικόν πέζοντας εκσερετικά προοδεφτικό μπυρζυαζικό ρόλο, αδινατύνε μόνο αφτί τιν τάσι, μα δεν τιν εκμιδενίζυνε· δεν πρέπι επίσις να ξεχνάμε, ότι αφτί ι σινετεριζμί (κοοπεράτσιες) δίνυν πολά στυς έφπορυς χοριάτες κε πολί λίγα, σχεδό τίποτα στι μάζα τις φτοχολογιάς κε κατόπι ι σιντροφιές ι ίδιες γίνοντε εκμεταλεφτές τις μιστοτίς δυλιάς). “Ι τεράστια λιστία τις ανθρόπινις δίναμις. Ι ολοένα κε πιότερι χεροτέρεψι το σιθικόν τις παραγογίς κε ι ακρίβια το μέσον τις παραγογίς ίνε νόμος τις παρτσελικίς (μικρίς) ιδιοχτισίας„.

Ο καπιταλιζμός κε στι γεοργία όπος κε στι βιομιχανία ξανασχιματίζι το προτσές τις παραγογίς μόνο με τι “μαρτιρολογία τον παραγογόν„.

“Ι διασκόρπισι τον εργατόν τις γις σε μεγάλες έχτασες τσακίζι τι δίναμι τις αντίστασίς-τυς, τι στιγμί, πυ ι σινκεντροπίισι τον εργατόν τις πόλις μεγαλόνι αφτί τι δίναμι. Στι σίχρονι καπιταλιστικί γεοργία, καθός κε στι σίχρονι βιομιχανία, το μεγάλομα τις παραγογικίς δίναμις τις δυλιάς κε ι μεγαλίτερι εφκινισία-τις αγοράζυντε με τιν καταστροφί κε τιν εξάντλισι αφτίς τύτις τις εργατικίς δίναμις. Εχτός απ' αφτό κάθε πρόοδο τις καπιταλιστικίς γεοργίας ίνε όχι μόνο πρόοδο στιν τέχνι τις λιστίας τυ εργάτι, μα κε στιν τέχνι τις λιστίας τυ εδάφος.... Σινεπόμενα ι καπιταλιστικί παραγογί αναπτίσι τιν τέχνι κε το σιδιαζμό τυ κινονικό προτσέ τις παραγογίς μόνο με τέτιο τρόπο, όστε ιποσκάφτι ταφτόχρονα τις πιγές κάθε πλύτυ: τι γι κε τον εργάτι. (“Κεφάλεο„ τόμος Ι τέλος τυ 13 κεφάλευ).

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΖΜΟΣ

Απ᾽ τα προιγόμενα φένετε, ότι ο Μαρκς ςιμπερένι το αναπόφεφχτο τις μετατροπίς τις καπιταλιςτικίς κινονίας ςε ςοςιαλιςτικί ολοκλιροτικά κι αποκλιςτικά απ᾽ τον ικονομικό νόμο τις κίνιςις τις ςίχρονις κινονίας. Ι κινονικοπίιςι τις δυλιάς ςε χιλιάδες μορφές, πυ τραβάι μπροςτά ολοένα κε πιο γρίγορα κε πυ παρυςιάζετε ςε κίνα τα πενίντα χρόνια ίςτερα απ᾽ το θάνατο τυ Μαρκς, ολοφάνερα ςτιν άφχιςι τις παραγογίς τον καρτέλ το ςινδικάτον κε τον τραςτ τον καπιταλιςτόν, καθός κε ςτι γιγάντια ανάπτιχςι το διαςτάςεον κε τις δίναμις τυ χριματιςτικύ κεφάλευ, —νά ι κιριότερι ιλικί βάςι τις αναπόφεφχτις εμφάνιςις (наступление) τυ ςοςιαλιζμύ. Πνεβματικός κε ιθικός κινιτίρας, φιςικός εχτελεςτίς αφτίς τις μετατροπίς ίνε το αναθρεμένο απ᾽ αφτό τύτον τον καπιταλιζμό προλεταριάτο. Ο αγόνας-τυ με τιν μπυρζυαζία πυ φανερόνετε ςε διαφορετικές κι ολοένα πιότερο πλύςιες ςε περιεχόμενο μορφές, αναπόφεφχτα γίνετε πολιτικός αγόνας, πυ κατεφθίνετε ςτιν κατάχτιςι τις πολιτικίς εχςυςίας απ᾽ το προλεταριάτο. („Ι διχτατορία τυ προλεταριάτυ„). Ι κινονικοπίιςι τις παραγογίς δεν μπορί να μιν οδιγίςι ςτο πέραςμα το μέςον τις παραγογίς ςε ιδιοχτιςία τις κινονίας, ςτο „χςεκλίριςμα τον χςεκλιροτόν„. Ι τεράςτια ανίπςοςι τις παραγογικότιτας τις δυλιάς, ι ελάτοςι τις εργατικίς μέρας, ι αντικατάςταςι τον ιπολιμάτον, τον ερίπιον τις μικρίς προτόγονις κοματιαζμένις παραγογίς με τιν κολεχτιβιςτικί τελιοπιμένι δυλιά— νά τα άμεςα αποτελέζματα αφτύ τυ περάζματος. Ο καπιταλιζμός τελιοτικά διακόφτι τι ςίδεςι τις γεοργίας με τι βιομιχανία, μα ταφτόχρονα με τιν ανόταςί-τυ ανάπτιχςι ετιμάζι τα νέα ςτιχία αφτίς τις ςίδεςις, τις ένοςις τις βιομιχανίας με τι γεοργία πάνο ςτο έδαφος τις ςινιδιτίς εφαρμογίς τις επιςτίμις κε τυ ςιδιαζμύ τις κολεχτιβιςτικίς δυλιάς, τις νέας μετατόπιςις τις ανθροπότιτας (με τιν εχμιδένιςι τόςο τις χοριάτικις εγκατάλιπςις, απομάκρινςις απ᾽ τον κόζμο, εχςαγριότις, όςο κε τις αντιφιςικίς ςινκέντροςις τεράςτιο μαζό ςε μεγάλες πόλες). Ι νέα μορφί τις ικογένιας, ι νέες ςιθίκες ςτιν κατάςταςι τις γινέκας κε ςτι διαπεδαγόγιςι το γενιόν, πυ μεγαλόνυνε προετιμάζοντε απ᾽ τις ανότερες μορφές τυ ςίχρονυ καπιταλιζμύ: ι γινεκίςια κ᾽ ι πεδικί δυλιά, ι αποςίθεςι τις πατριαρχικίς ικογένιας απ᾽ τον καπιταλιζμό αναπόφεφχτα αποχτύν μέςα ςτι ςίχρονι κινονία τις πιο φριχτές, ελεινές κε ςιχαμερές μορφές. Μα μολατάφτα

> „ι μεγάλι βιομιχανία, παραχορόντας αποφαςιςτικό ρόλο ςτο κινονικά οργανομένο προτςές τις παραγογίς έχςο απ᾽ τι ςφέρα τις ςπιτικίς εςτίας, ςτις γινέκες, τυς έφιβυς κε τα πεδιά το διο φίλον, διμιυργί τιν ικονομικί βάςι για τιν

ανότερι μορφί τις ικογένιας κε το ςχέςεον το διο φίλον. 'Ινε αφτονόιτο ότι θα ίτανε ςε ίδιο βαθμό παράλογο να θεορύμε απόλιτι τι χριςτιανο-γερμανικί μορφί τις ικογένιας, καθός κε τιν αρχεο-ρομαϊκί μορφί, αρχεοελινικί ί ανατολικί, πυ μεταξύ άλον ςτι ςίδεςί-τυς ι μια με τιν άλι ςχιματίζυν ενιέα ιςτορικί ςιρά ανάπτιξις. 'Ινε ολοφάνερο ότι ι ςίθεςι ςιδιαζμένυ εργατικύ προςοπικύ από πρόςοπα κε το διο φίλο κε διαφορετικίς ιλικίας, όντας ςτιν αφθόρμιτι χοντροκαμομένι καπιταλιςτικί-τις μορφί, οπόταν ο εργάτις ιπάρχι για το προτςές τις παραγογίς κι' όχι το προτςές τις παραγογίς για τον εργάτι, το προτςές πΰνε πιγί πανύκλας, καταςτροφίς κε ςκλαβιάς, — ς' ανάλογες ςιθίκες αναπόφεφχτα πρέπι να μετατραπί αντίθετα ςε πιγί ανθροπιςτικίς ανάπτιξις». („Κεφάλεο„ τόμος Ι τέλος τυ 13 κεφάλευ).

Το ςίςτιμα τον φάμπρικο μας δίχνι

„έμβρια διαπεδαγόγιςις τις εποχίς τυ μέλοντος, ότα για όλα τα πεδιά τα πιο μεγάλα απ' οριζμένι ιλικία ι παραγογικί δυλιά θα ενόνετε με τι διδαςκαλία κε τι γιμναςτικί όχι μόνο ςαν ένα απ' τα μέςα για τιν άφξιςι τις κινονικίς παραγογίς, μα κε ςα μοναδικό μέςο για τιν παραγογί ολόπλεβρα αναπτιγμένον ανθρόπον„ (ςτο ίδιο μέρος).

Πάνο ςτο ίδιο ιςτορικό έδαφος, όχι ςτιν ένια τις εξίγιςις μόνο τυ περαζμένυ, αλά κε ςτιν ένια τις άφοβις προμάντεψις τυ μέλοντος κε τις τολμιρίς πραχτικίς δράςις, πυ κατεφθίνετε προς τιν πραγματοπίιςί-τυ, ο ςοςιαλιζμός τυ Μαρξ βάζι κε ζιτίματα για τις εθνότιτες κε για το κράτος. Τα έθνι ίνε τ' αναπόφεφχτο προϊόντο κ' ι αναπόφεφχτι μορφί τις μπυρζυαζικίς εποχίς τις κινονικίς ανάπτιξις. Κ' ι εργατικί τάξι δεν μπορύςε να διναμόςι, να αντροθί, να ςινκροτιθί, „δίχος να ςτροθί μέςα ςτα όρια τυ έθνυς„ μι όντας „εθνικί„ („αν κι' όχι ολοκλιροτικά ςε τύτι τιν ένια, πυ τιν καταλαβένι ι μπυρζυαζία„). Μα ι ανάπτιξι τυ καπιταλιζμύ ολοένα κε πιότερο ςπάνι τυς εθνικύς φραγμύς, εξαφανίζι τιν εθνικί απομόνοςι, βάζι ςτι θέςι τον εθνικόν ανταγονιζμόν τυς ταξικύς. Γι' αφτό ςτις αναπτιγμένες καπιταλιςτικές χόρες ίνε πλέρια αλίθια, ότι ι «εργάτες δεν έχυν πατρίδα» κι' ότι ι «ένοςι τον προςπαθιόν» τον εργατόν τυλάχιςτο τον εκπολιτιζμένο χορόν «ίνε ένας απ' τυς πρότυς όρυς τις απελεφτέροςις τυ προλεταριάτυ». («Κομυνιςτικό μανιφέςτο»). Το κράτος, αφτί ι οργανομένι βία, γενίθικε αναπόφεφχτα ς' οριζμένο βαθμό τις ανάπτιξις τις κινονίας, όταν ι κινονία χορίςτικε ς' αδιάλαχτες τάξες, ότα δε θα μπορύςε να ιπάρχι χορίς «εξυςία» πυ ςτέκετε τάχατες πάνο απ' τιν κινονία κε πυ ος ένα

βαθμό αποχορίςτικε απ᾽ αφτί. Βγένοντας μέςα από τις ταξικές αντίθεςες το κράτος γίνετε

«κράτος τις δινατότερις ικονομικά κιρίαρχις τάξις, πυ με τι βοίθιά-τυ γίνετε κε πολιτικά κιρίαρχι τάξι κ᾽ έτςι αποχτάι νέα μέςα για τιν ιπόταξι κ᾽ εκμετάλεπςι τις καταπιεζόμενις τάξις. Έτςι το αρχαικό κράτος ίταν πρότ᾽ απ᾽ όλα κράτος το δυλοχτιμόνον για τιν ιπόταξι τον δύλον, το φευδαρχικό κράτος ίταν όργανο τον εβγενόν για τιν ιπόταξι το δυλοπάρικο χορικόν κε το ςιμερινό αντιπροςοπεφτικό κράτος ίνε όπλο εκμετάλεπςις το μιςτοτόν εργατόν απ᾽ τυς καπιταλιςτές». (Ο Ένκελς ςτιν «Καταγογί τις ικογένιας, τις ατομικίς ιδιοχτιςίας κε τυ κράτυς» όπυ αναλίι τις άποπςές-τυ κε τις άποπςες τυ Μαρξ).

Ακόμα κι᾽ αφτί ι πιο λέφτερι κε προοδεφτικί μορφί τυ μπυρζυαζικύ κράτυς, ι λαικί διμοκρατία, δεν παραμερίζι καθόλυ αφτό το γεγονότο, μ᾽ αλάζι μόνο τι μορφί-τυ (ςίδεςι τις κιβέρνιςις με το χριματιςτίριο, εξςαγορά —άμεςι κε πλάγια— τον κιβερνιτικόν ιπαλίλον, τυ τίπυ κ.τ.λ.). Ο ςοςιαλιζμός οδιγόντας ςτιν εκμιδένιςι τον τάξεον, οδιγί ταφτόχρονα κε ςτιν εκμιδένιςι τυ κράτυς.

«Ι πρότι πράξι —γράφι ο Ένκελς ςτο Αντι-Ντύρινκ— με τιν οπία το κράτος εμφανίζετε πραγματικά ςαν αντιπρόςοπος ολόκλιρις τις κινονίας —το ξςεκλίριζμα το μέςον τις παραγογίς για όφελος ολόκλιρις τις κινονίας— θα ίνε ταφτόχρονα κ᾽ ι τελεφτέα ανεξςάρτιτι πράξι-τυ, ςαν κράτυς. Ι επέμβαςι τις κρατικίς εξςυςίας ςτις κινονικές ςχέςες θα γίνετε ςτον ένα ίςτερα απ᾽ τον άλον κλάδο περιτί κε θα ςταματίςι μόνι-τις. Ι διίκιςι τον ανθρόπο θα αντικαταςταθί με τι διίκιςι τον πραμάτον κε τιν ταχτοπίιςι τυ παραγογικύ προτςές. Το κράτος δε θα «καταργιθί», θα «εξςαφανιςτί». «Ι κινονία πυ οργανόνι τιν παραγογί πάνο ςτι βάςι το λέφτερον κ᾽ ίςον εταιριόν τον παραγογόν, θα βάλι τιν κρατικί μιχανί εκί πυ τότες θα ίνε ι θέςι-τις: ςτο μυςίο τις αρχεότιτας δίπλα με τ᾽ αδράχτι κε τον μπρύντζινο μπαλτά». (Ο Ένκελς ςτιν «Καταγογί τις ικογένιας, τις ατομικίς ιδιοχτιςίας κε τυ κράτυς»).

Τέλος ςτο ζίτιμα το ςχέςεον τυ ςοςιαλιζμύ το Μαρξ προς το μικρό χοριάτι, πυ θα παραμίνι ςτιν εποχί τυ ξςεκλιρίζματος τον ξςεκλιροτόν, ίνε ανάνκι να ιποδίξςυμε τι δίλοςι τυ Ένκελς, πυ εκφράζι τις ιδέες τυ Μαρξ:

«Όταν καταχτίςυμε τιν κρατικί εξςυςία, ύτε θα ςκεφτόμαςτε για να ξςεκλιρίςυμε με τι βία τυς μικρύς χορικύς

(αδιάφορο μ' αποζιμίοσι ί όχι), όπος θα εκςαναγκαςτύμε να κάνυμε με τυς μεγάλυς γεοχτίμονες. Το πρόβλιμά-μας ςχετικά με τυς μικρύς χορικύς θα ίνε πρότ' απ' όλα να κάνυμε ςιντροφικί τιν ατομικί-τυς παραγογί κε τιν ατομικί-τυς ιδιοχτιςία όχι όμος με βία, μα με το παράδιγμα κε το δόςιμο κινονικίς βοίθιας γι' αφτό το ςκοπό. Κε τότες βέβεα θα έχυμε αρκετά μέςα για ν' αποδίκςυμε ςτο χορικό όλα τα πλεονεχτίματα τυ τέτιυ περάζματος πυ κε τόρα πια πρέπι να τυ τα κςιγίςυμε» ('Ενκελς: «Το αγροτικό ζίτιμα ςτι Δίςι»).

Ι ΤΑΧΤΙΚΙ ΤΥ ΤΑΚΣΙΚΥ ΑΓΟΝΑ ΤΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΥ

Αφύ εκςακρίβοςε ακόμα στα 1844-45 μια απ' τις βαςικές έλιπςες τυ παλιύ ματεριαλιζμύ, πυ δεν μπορύςε να καταλάβι τις ςιθίκες κε να εχτιμίςι τι ςιμαςία τις επαναςτατικίς πραχτικίς δράςις, ο Μαρκς ς' όλο το διάςτιμα τις ζοίς-τυ, παράλιλα με τι θεοριτικί δυλιά, έδινε πάντα εντατικί προςοχί ςτα ζιτίματα τις ταχτικίς τυ τακςικύ αγόνα τυ προλεταριάτυ. Τεράςτιο ιλικό δίνυνε ςχετικά μ' αφτό ό λ α τα ςιγράματα τυ Μαρκς κε ι εκδομένι ςτα 1913 τετράτομι αλιλογραφία-τυ με τον 'Ενκελς ιδιέτερα. Το ιλικό αφτό ακόμα δε μαζέφτικε όλο, δε ςιδέθικε κε δεν επεκςεργάςτικε. Γι' αφτό πρέπι να περιοριςτύμε εδό μόνο ςτις πιο γενικές κε ςίντομες παρατίριςες, ιπογραμίζοντας, ότι χορίς αφτί τι μεριά τυ ματεριαλιζμύ ο Μαρκς δίκεα τονε θεορύςε μιςοβέζικο, μονόπλεβρο, νεκρό. Το βαςικό καθίκο τις ταχτικίς τυ προλεταριάτυ ο Μαρκς το καθόριςε ς' αφςτιρί αναλογία μ' όλες τις αποςτολές (посылки) τις ματεριαλιςτικο-διαλεχτικίς κοζμοθεορίας-τυ. Μόνο ο αντικιμενικός ιπολογιζμός ολόκλιρυ τυ ςίνολυ τον αλιλοςχέςεον, όλον χορίς εκςέρεςι τον τάκςεον τις δομένις κινονίας κε ςινεπόμενα κε ο ιπολογιζμός τυ αντικιμενικύ βαθμύ τις ανάπτικςις αφτίς τις κινονίας κι' ο ιπολογιζμός τον αλιλοςχέςεο μετακςί αφτίς κι' άλον κινονιόν μπορί να γίνι ςτίριγμα τις ςοςτίς ταχτικίς τις προτοπόρας τάκςις. Κοντά ς' αφτά όλες ι τάκςες κι' όλες ι χόρες εκςετάζοντε όχι ςτατικά, μα δυναμικά, δλδ. όχι ςτιν ακίνιτι κατάςταςί-τυς, μα ςτιν κίνιςι, (ι νόμι, τις οπίας πιγάζυν απ' τις ικονομικές ςιθίκες τις ίπαρκςις κάθε τάκςις). Ι κίνιςι πάλι εκςετάζετε όχι απ' τιν άποπςι τυ περαζμένυ, μα κι' από τιν άποπςι τυ μέλοντος κε μάλιςτα όχι με τι ςαχλί αντίλιπςι τον «εβολυτςιονιςτόν», πυ βλέπυνε μόνο αργές αλαγές, μα διαλεχτικά:

«'Ικοςι χρόνια εκςιςόνοντε με μια μέρα ςε μεγάλες ιςτορικές ανάπτικςες, —έγραφε ο Μαρκς ςτον 'Ενκελς— αν κε

ίςτερα μπορύνε ναρθύν τέτιες μέρες, μέςα ςτις οπίες ςινκεντρόνοντε από 20 χρόνια» (τομ. III ςελ. 127 «Αλιλογραφία»).

Σε κάθε βαθμό τις ανάπτιξις, ςε κάθε ςτιγμί, ι ταχτικί τυ προλεταριάτυ πρέπι να λογαριάζι αφτί τιν αντικιμενικί αναπόφεφχτι διαλεχτικί τις ανθρόπινις ιςτορίας, απ' τι μια μεριά χριςιμοπιόντας για τιν ανάπτιξι τις ςινίδιςις, τις δίναμες κε τι μαχιτικί ικανότιτα τις προτοπόρας τάξις τις εποχίς τις πολιτικίς ςταςιμότιτας ί τις χελονόδικις έτςι ονομαζόμεντς «ιρινικίς» ανάπτιξις κι απ' τιν άλι μεριά διεξάγοντας όλι τι δυλιά αφτίς τις χριςιμοπίιςις ςτιν κατέφθιςι τυ «τελικύ ςκοπύ» τυ κινίματος τις δομένις τάξις κε τις διμιυργίας μέςα ς' αφτίν ικανότιτας για τιν πραχτικί λίςι το μεγάλον προβλιμάτον ςτις μεγάλες μέρες «πυ ςινκεντρόνυνε μέςα-τυς από ίκοςι χρόνια». Διο ςιλογιζμί τυ Μαρξ ίνε ιδιέτερα ςπυδέι ςτο δομένο ζίτιμα: ο ένας απ' τιν «Αθλιότιτα τις φιλοςοφίας» για τον ικονομικό αγόνα κε τις ικονομικές οργάνοςες τυ προλεταριάτυ, ο άλος απ' το «Κομυνιςτικό μανιφέςτο» για τα πολιτικά-τυ καθίκοντα.

Ο πρότος λέγι:

«Ι μεγάλι βιομιχανία μαζέβι ς' ένα μέρος μάζα ανθρόπον, πυ δε γνορίζυν ο ένας τον άλο. Ο ςιναγονιζμός ςπάι τα ςιφέροντά-τυς. Μα ι προςταςία τυ μεροκάματυ, αφτό το γενικό-τυς ςιφέρο ςχετικά προς τ' αφεντικό-τυς, τυς ενόνι με μια γενικί ιδέα τις αντίςταςις, με το ςιναςπιζμό.... Ι ςιναςπιζμί (коалиции) ςτιν αρχί απομονομένι διαμορφόνοντε ς' ομάδες, κ' ι προςταςία απ' τυς εργάτες το ςοματίον-τυς ενάντια ςτο παντοτινά ενομένο κεφάλεο γίνετε γι' αφτύς πιότερο απαρέτιτι, παρά ι προςταςία τυ μεροκάματυ.... Σ' αφτό τον αγόνα —τον πραγματικό εμφίλιο πόλεμο— ενόνυντε, κι' αναπτίςοντε όλα τα ςτιχία για τι μελοντικί μάχι. Σα φτάςι ς' αφτό το ςιμίο ο ςιναςπιζμός πέρνι πολιτικό χαραχτίρα».

Εδό μπροςτά-μας βρίςκετε το πρόγραμα κε ι ταχτικί τυ ικονομικύ αγόνα κε τυ ςινδικαλιςτικύ κινίματος για μερικά δεκάχρονα για όλι τι μακρινί εποχί τις προετιμαςίας το δινάμεο τυ προλεταριάτυ για τι «μελοντικί μάχι». Μαζί μ' αφτά πρέπι να παραβάλυμε τις πολιάριθμες ιπόδιξες τυ Μαρξ κε τυ Ένκελς πάνο ςτο παράδιγμα τυ ανκλικύ εργατικύ κινίματος, πος ι βιομιχανικί «άνθιςι» προκαλί απόπιρες «εξαγοράς εργατόν» (Ι ςελ. 136 «Αλιλογραφία» με τον Ένκελς), να τυς αποτραβίξι απ' τον αγόνα, πος αφτί ι άνθιςι γενικά κάνι να χάςυν το ιθικό-τυς «ι εργάτες» πος «μπυρζυαζικοπιίτε» το ανκλικό προλεταριάτο —το «πιο μπυρζυαζικό απ' όλα τα έθνι» (το ανκλικό) «θέλι κατά τα φενόμενα να φέρι το ζίτιμα ςτο κάτο κάτο τις γραφίς, όςτε νάχι παράλιλα με

τιν μπυρζυαζία τιν μπυρζυαζικί αριςτοκρατία κε το μπυρζυαζικόν προλεταριάτο», πος χάνετε απ' αφτό ι επαναςτατικί «ενέργια», πος ίμαςτε αναγκαζμένι να περιμένυμε λίγο πολί κάμποσο κερό τιν «απαλαγί» τον ενκλέζον εργατόν απ' τι φενομενικί-τυς μπυρζυαζικί διαφθορά», πος δε φτάνι ςτο ανκλικό εργατικό κίνιμα ι «φλόγα το χαρτιςτόν», πος ι ενκλέζι αρχιγί διμιυργόντε με τίπο τις μέςις «μεταχςί το ριζοσπαςτόν μπυρζυά κε τον εργατόν» (για το Γολιόκ), πος επιδίς ι Ανκλία έχι μονοπόλιο κ' εφ' όςο αφτό το μονοπόλιο δε θα ςκάςι «τίποτας δεν μπορίς να κάνις με τυς βρετανύς εργάτες». Ι ταχτικί τυ ικονομικύ αγόνα ςχετικά με τι γενικί πορία (έκβαςι) τυ εργατικύ κινίματος εκςετάζετε εδό ακςιοςιμίοτα απ' τιν πλατιά, τιν ολόπλεβρι, διαλεχτικί, αλιθινά επαναςτατικί άποψι.

Το «Κομυνιςτικό μανιφέςτο» για τιν ταχτικί τυ πολιτικύ αγόνα πρόβαλε τι βαςικί θέςι τυ μαρκςιζμύ:

> «Ι κομυνιςτές αγονίζοντε ςτο όνομα τον πιο κοντινό ςκοπόν κε ςιφερόντον τις εργατικίς τάκςις, μα ταφτόχρονα ιποςτιρίζυν τι μελοντικότιτα τυ κινίματος» («Κομυνιςτικό μανιφέςτο»).

Στο όνομα αφτό ο Μαρκς ςτα 1848 ιποςτίριζε ςτιν Πολονία το κόμα τις «αγροτικίς επανάςταςις» «αφτό το ίδιο το κόμα πυ προκάλεςε τιν εκςέγερςι τις Κρακοβίας ςτα 1846». Στι Γερμανία ςτα 1848-49 ο Μαρκς ιποςτίριχςε τιν άκρα αριςτερί διμοκρατία κε ποτές κατόπι δεν πίρε πίςο, κίνο πυ ίπε τότες για τιν ταχτικί. Τι γερμανικί μπυρζυαζία τι θεορύςε ςα ςτιχίο, πυ από μιας αρχίς «ίχε κλίςι προς τιν προδοςία τυ λαύ» (μόνο ι ένοςι με τιν αγροτιά μπορύςε να δόςι ςτιν μπυρζυαζία ολόκλιρι πραγματοπίιςι τον προβλιμάτον-τις) «κε ςιβιβαζμό (κομπρομίς) με τυς αντιπροςόπυς τις παλιάς κινονίας πυ φορύνε κορόνα». Νά ι δομένι απ' το Μαρκς αθριζματικί ανάλιςι τις ταξικίς κατάςταςις τις γερμανικίς μπυρζυαζίας ςτιν εποχί τις μπυρζυαζο-διμοκρατικίς επανάςταςις, ανάλιςι πυ ανάμεςα *ςτ' άλα* ίνε *ιπόδιγμα τυ ματεριαλιζμύ*, πυ εκςετάζι τιν κινονία μέςα ςτιν κίνιςι κι' όχι μόνο από τύτι τι μεριά τις κίνιςις, πυ ςτρέφετε *προς τα πίςο*.....

> «χορίς πίςτι ςτον εαφτό-τις, χορίς πίςτι ςτο λαό· μυρμυρίζοντας μπροςτά ςτ' αφεντικά, τρέμοντας μπροςτά ςτα κατότερα ςτρόματα.... τρομαγμένι απ' τιν πανκόζμια θίελα· πυθενά μ' ενέργια, παντύ με λογοκλοπίες.... χορίς πρωτοβυλία.... καταραμένι γριά, καταδικαζμένι να καθοδιγί για τα γεροντικά-τις ςιφέροντα, τις πρότες έκςαψςες τις νιότιτας νέυ κε γερύ λαύ....» («Νέα εφιμερίδα τυ Ρίνυ») 1848.

Πάνο-κάτο ίςτερα από 20 χρόνια ςτο γράμα προς τον Ένκελς (τομ. ΙΙΙ ςελ. 224) ο Μαρκς κίριτε ςαν ετία τις αποτιχίας

τις επανάστασις τυ 1848 το ότι ι μπυρζυαζία προτίμιςε ιρίνι με ςκλαβιά από τιν προοπτικί τυ αγόνα για τι λεφτεριά. 'Οταν τέλιοςε ι εποχί τις επανάστασις 1848-49 ο Μαρκς κςεςικόθικε ενάντια ςε κάθε πεχνίδι με τιν επανάστασι (Σάπερ, Βίλιχ κι' αγόνας ενάντιά-τυς), απετόντας ικανότιτα δυλιάς ςτιν εποχί τυ νέυ κίκλυ, πυ ετιμάζι τάχατες «ιρινικά» νέες επαναστάςες. Με πιο πνέβμα απετύςε τι διεκςαγογί αφτίς τις δυλιάς φένετε απ' τιν πιο κάτο εχτίμιςί-τυ τις κατάστασις τις Γερμανίας ςτυς πιο ςκοτινύς αντιδραςτικύς κερύς τυ 1856.

> 'Ολι ι δυλιά ςτι Γερμανία θα εκςαρτιθί απ' τι δινατότιτα τις ιποςτίριkςις τις προλεταριακίς επανάστασις μ' οπιαδίποτε δέφτερι έκδοςι τυ αγροτικύ πολέμυ (Αλιλογραφία με τον 'Ενκελς τομ. ΙΙ ςελ. 108).

Εφ' όςο ι διμοκρατικί (μπυρζυαζικί) επανάστασι ςτι Γερμανία δεν ίχε τελιόςι, όλι τιν προςοχί ςτιν ταχτικί τυ ςοςιαλιςτικύ προλεταριάτυ ο Μαρκς τιν κατέφθινε ςτιν ανάπτικςι τις διμοκρατικίς ενέργιας τις αγροτιάς. Το Λαςάλ το θεορύςε ςαν άνθροπο, πυ πραγματοπιεί «αντικιμενικί προδοςία τυ εργατικύ κινίματος προς όφελος τις Προςίας» (τομ. ΙΙΙ ςελ. 210), προπάντον γιατί ο Λαςάλ ίχε ιρινικές διάθεςες προς τυς τςιφλικάδες κε τον προςικό εθνικιζμό.

> «'Ινε προςτιχιά» —έγραφε ο 'Ενκελς ςτα 1865, ανταλάςοντας ςκέπςες με το Μαρκς για τι γενικί-τυς εμφάνιςι ςτον τίπο, πυ θα γινότανε ςτα κοντινά— «ςε αγροτικί χόρα να κάνυμε επίθεςι εκςονόματος το βιομιχανικόν εργατό μόνο ενάντια ςτον μπυρζυά, κςεχνόντας για τιν πατριαρχικί «άγρια εκμετάλεπςι» τον εργατόν γις απ' τι φευδαρχικί τάκςι τον εβγενόν».

Στιν περίοδο 1864-70 όταν κόντεβε να τελιόςι ι εποχί τις ςιντέλεςις τις μπυρζυαζο-διμοκρατικίς επανάστασις ςτι Γερμανία, ι εποχί τυ αγόνα τον εκμεταλεφτικόν τάκςεον τις Προςίας κε τις Αφςτρίας για τον ένα ί τον άλο τρόπο τις πραγματοπίιςις αφτίς τις επανάστασις α π' τ α π ά ν ο, ο Μαρκς όχι μόνο καταδίκαζε το Λαςάλ πυ έπερνε κ' έδινε με το Βίζμαρκ, μα κε διόρθονε το Λίμπνεχτ, πυ τόρικςε ςτιν «αφςτροφιλία» κε τιν ιπεράςπιςι τυ παρτικυλαριζμύ· ο Μαρκς απετύςε επαναςτατικί ταχτικί, πυ αγονίζετε με τον ίδιο τρόπο αμίλιχτα κε με το Βίζμαρκ κε με τυς αφςτρόφιλυς, ταχτικί πυ δε θα προςαρμοζότανε προς το «νικιτί» —τον πρόςο γιόνκερ, μα άμεςα θ' ανανέονε τον επαναςτατικό αγόνα μ' αφτύς κε π ά ν ο ς τ ο έ δ α φ ο ς πυ διμιυργίθικε απ' τις

προςικές πολεμικές νίκες («Αλιλογραφία» με τον 'Ενκελς, τομ. III ςελ. 134, 136, 147, 179, 204, 210, 215, 418, 437, 440, 441). Στιν κςακυςτί έκλιςι τις Διεθνός ςτις 9 τυ Σεπτέβρι 1870 ο Μαρκς προιδοπιύςε το γαλικό προλεταριάτο να μιν κάνι μι ένκερι εκςέγερςι, μα όταν παρ' όλο τύτο άρχιςε (1871) ο Μαρκς μ' ενθυςιαζμό χερέτιςε τιν επαναςτατικί προτοβυλία το μαζόν, πυ «τράνταχςαν τον κόζμο» (γράμα τυ Μαρκς προς τον Κύγελμαν). Ι ίτα τις επαναςτατικίς εκςόρμιςις ς' αφτί τιν κατάςταςι καθός κε ςε πολές άλες, ίτανε απ' τιν άποψι τυ διαλεχτικύ ματεριαλιζμύ τυ Μαρκς το λιγότερο κακό ςτι γενικί πορία κε έκβαςι τυ προλεταριακύ αγόνα, παρά ι άρνιςι απ' τι θέςι, πυ πίραν, ι παράδοςι χορίς αγόνα: τέτια παράδοςι θάκανε το προλεταριάτο να χάςι το ιθικό-τυ, θάκοφτε τιν ικανότιτά-τυ για αγόνα. Εχτιμόντας πλέρια τι χριςιμοπίιςι το νόμιμο μέςον ςτιν εποχί τις πολιτικίς ςταςιμότιτας, ο Μαρκς ςτα 1877-78 ίςτερα αφύ ίχε εκδοθί ο εκςερετικός νόμος ενάντια ςτυς ςοςιαλιςτές αφςτιρά κατάκρινε τιν «επαναςτατικί φράςι» τυ Μοςτ, μα όχι λιγότερο, αλά, αν όχι πιότερο αφςτιρά ριχνότανε πάνο ςτον οπορτυνιζμό, πυ κατάχτιςε τότες προςορινά το επίςιμο ςοςιαλ-διμοκρατικό κόμα, πυ δεν ίχε δίχςι αμέςος επιμονί, ςταθερότιτα, επαναςτατικότιτα, ετιμότιτα να περάςι ςτον παράνομο αγόνα, απαντόντας ςτον εκςερετικό νόμο (γράματα τυ Μαρκς προς τον 'Ενκελς, τομ. IV ςελ. 397, 404, 418, 422, 424. Σίνκρινε επίςις κε τα γράματα προς τον Ζοργ).

Γραμένο τον Ιύλι - Νοέβρι τυ 1914.
Πρότι φορά τιπόθικε ςτο Ενκικλοπεδικό
Λεκςικό τυ Γρανάτ (7ι έκδοςι XXVIII).
Σιγράματα τόμος XVIII ςελ. 1-43·

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΕΚΣΙΛΟΓΙΟ

Α

Αδιάλαχτος—непримиримый.

Ακρίβια, ι—точность.

Ακξιοσιμίοτος—замечательный.

Αλαγί, ι—изменение.

'Αμεσα—непосредственно.

Αμίλιχτος—беспощадный.

Αναθρεμένος—воспитанный.

Αναλίο—анализировать, излагать.

Αναγκαστικά—вынужденно.

Αναγκέος—необходимый.

Αναντίριτος—безусловный.

Αναπόφεφχτος—неизбежный.

Ανάπτικσι, ι—развитие.

Ανατροπί, ι—переворот.

Ανεξάρτιτος—независимый.

Ανεπάρκετος—недостаточный.

Ανίπσοσι, ι—под'ем.

Ανώτατος—высший.

Ανταναάκλασι, ι—отражение, отображение.

Ανταποκρίνομε—соответствовать.

Αντιδραστικός—реакционный.

Αντίθετος—противоположный.

Αντικατάστασι, ι—замена.

Αντικιμενικός—об'ективный.

Αντίλιπσι, ι—понятие.

Αντιπαραταγμένος — противопоставленный.

Αντιπροσοπεφτικός — представительный.

Απαρέτιτος—необходимый, безусловно необходимый.

Απελεφτεροτικός — освободительный.

Απετόντας—требуя.

Απικονίζο—иллюстрировать.

Απλοπίισι, ι—упрощение.

Απόδοσι, ι—передача, отдача.

Απόζβεσι, ι—погашение.

Αποζιμίοσι, ι—вознаграждение.

Αποκλίο—исключать.

Αποκλιστικά—исключительно.

Απόλιτος—абсолютный.

Απομάκρισι, ι—удаление.

'Αποπσι, ι—точка зрения.

Αποσίθεσι, ι—разложение.

Αποτέλεζμα, το—результат.

Αποτιχία, ι—неудача.

Αποχτό—приобретать.

Αρχαικός—архаический.

Αφθόρμιτος—стихийный.

Αφιριμένος—абстрактный, отвлеченный.

Αφορμί ι—повод, предлог.

Αφοσιομένος—преданный.

Αφστιρός—строгий.

Αφτονόιτο ίνε—само собой разумеется.

Β

Βαθμός, ο—степень.

Βγένοντας—выходя.

Г

Γεγονότο, το — событие, факт.

Γεοργία, ι — земледелие.

Γεοχτιμοςίνι, ι — землевладение.

Δ

Δανίζομε — заимствовать.

Δεζμός, ο — связь, узы.

Διαβεβέοςι, ι — заверение.

Διαδοχικότιτα, ι — преемственность.

Διακόφτο — прерывать.

Διαμελιζμός, ο — раздробление.

Διαμόρφοςι, ι — оформление, формация.

Διαπεδαγόγιςι, ι — воспитание.

Διαςκόρπιςι, ι — разбросанность.

Διάςταςι, ι — размеры.

Διάςτιμα, το — промежуток.

Διατίποςι, ι — формулировка.

Διατίριςι, ι — сохранение.

Διαφθορά, ι — развращение.

Διαφιζβίτιςι, ι — оспаривание.

Διαφορετικός — различный.

Διαφιλονικύμενος — спорный.

Διεχςαγογί, ι — проведение.

Διεχςοδικός — подробный.

Δικέομα, το — право.

Διμιοργό — создавать, творить.

Διορθόνο — исправлять, корректировать.

Δοκιμί, ι — опыт, проба.

Δομένος — данный.

Δορεά — бесплатно.

Δραςτίρια — активно.

Δρο — действовать.

Δολοχτιμοςίνι, ι — рабовладение.

Е

'Εδαφος, το — почва.

Εκδομένος — изданный.

Εχμιδένιςι, ι — уничтожение.

Εχςακρίβοςι, ι — уточнение.

Εχςάλιπςι, ι — изжитие, ликвидация.

Εχςαρτιέτε — зависит.

Εχςάντλιςι, ι — истощение.

Εχςαφανίζο — уничтожать.

Εχςερετικά — исключительно.

Εχςέρετος — отличный.

Εχςετάζο — рассматривать.

Εχςιςόνο — уравнять.

Εχςολοθρεμένος — истребленный.

Εχςόρμιςι, — выступление.

Ελάτοςι, ι — уменьшение.

Ελεινός — скверный.

'Εμβριο, το — зародыш.

Εμφάνιςι, ι — выступление.

Ενκατάλιπςι, ι — заброшенность.

Εντατικός — напряженный.

'Εντονος — резкий.

Επαφί, ι — прикосновение.

Επεχςεργάζομε — обработывать.

Επέμβαςι, ι — вмешательство.

Επίδραςι, ι — воздействие, влияние.

Επικίροςι, ι — утверждение.

Επικρατό — преобладать.

Επιπρόςθετος — добавочный.

Επιςόρεπςι, ι — накопление.

Επιφάνια, ι — поверхность.

Ερεβνόντας — исследуя.

'Ερίπιο, το — развалина, руина.

Ερμινία, ι — толкование.

Εςτία, ι — очаг.

Ετία, ι — причина.

Ετιμότιτα, ι—готовность.
Εφαρμογί, ι—применение.
Εφεδριακός—резервный.
Εφθία, ι—прямая.
Εφκινιςία, ι—подвижность.
Εφκολονόιτος—понятный.
'Εφπορος—зажиточный.
'Εφςτοχα—метко.
'Εχτασι, ι—пространство.
Εχτελεςτίς, ο—выполнитель, исполнитель.
Εχτίμιςι, ι—оценка.

Θ

Θεορό—считать.
Θίελα, ι—буря.
Θισαβρός—сокровище.

Ι

Ιδιέτερος—отдельный.
Ιδιοτικός—частный.
Ιδιοχτιςία, ι—собственность.
'Ιδριμα, το—учреждение.
'Ιδριςι, ι—создание.
Ιθικί, ι—мораль, нравственность, этика.
Ικανότιτα, ι—способность.
Ιλικός—материальный.
Ιπάλιλος, ο—служащий.
Ιπάρχι—существует, есть.
Ιπεραχςία, ι—прибавочная стоимость.
Ιπεριςχίο—преобладать.
Ιποβάλο—представлять.
Ιπόδιχςι, ι—указание.
Ιποθετικός—предположительный.
Ιποκιμενιζμός—суб'ективизм.
Ιπολίματα, τα—остатки.
Ιποςκάφτο—подкапывать.
Ιποςτίριχςι, ι—поддержка.
Ιπόταχςι, ι—подчинение.
Ιςοδίναμο, το—эквивалент.

Κ

Καθεςτός, το—режим, строй.
Καθίδριμα, το—учреждение.
Καλιέργια, ι—обработка, культивирование.
Κανονικός—регулярный, нормальный.
Κατακρίνο—осуждать.
Καταμεριζμός, ο—распределение.
Κατανάλοςι, ι—потребление.
Καταπιεζόμενος—угнетенный.
Κατάπτοςι, ι—упадок.
Καταργό—упразднять.
Κατάςταςι, ι—положение, состояние.
Κατάχτιςι, ι—завоевание, овладение.
Κατεφθίνο—направлять.
Κατότερος—низший.
Κατρακιλό—катиться.
Κικλοφορία, ι—обращение.
Κίκλος, ο—круг, цикл, тур.
Κίμενο, το—текст.
Κινιτίρας, ο—двигатель.
Κινονικοπίιςι, ι—обобществление.
Κιρίαρχος—господствующий.
Κιριολεχτικά—буквально.
Κιριότερος—главный.
Κιρίττο—об'являть, провозглашать.
Κλαζματικός—дробный.
Κλιρονομιά, ι—наследие, наследство.
Κλονίζο—колебать, расшатывать.
Κοντινός—близкий.
Κοςτίζο—стоить.
Κρίβομε—прятаться.
Κρίνο—обсуждать, судить.
Κςαναφτιάχςιμο, το—переделка.
Κςεχλίριζμα, το—экспроприация.

Ξεσκεπάζο — разоблачать, раскрывать.
Ξεσπάνο — вспыхивать, разражаться.
Ξεχνόντας — забывая.

Λ

Λαικός — народный.
Λέφτερος — свободный.
Λίνο — разрешать, развязывать.
Λιστία, ι — ограбление, грабеж.
Λιτουργία, ι — функция.
Λογαριάζο — считать, расчитывать.
Λογοκλοπία, ι — плагиат.
Λογοκριτικός — цензурный.

Μ

Μαζέβο — собирать.
Μέλο(ν), το — будущее.
Μέσος — средний.
Μεταβατικός — переходный.
Μεταβλιτός — переменный.
Μεταξί — между, среди.
Μετατόπισι, ι — перемещение.
Μετατροπί, ι — превращение.
Μεταφέρνο — переносить, перевозить.
Μισθωτός — наемный.
Μνίμι, ι — память.
Μολατάφτα — все же, однако.
Μοναδικός — единственный.

Ν

Νιφάλιος — трезвый.
Νοιτό ίνε — разумеется.
Νομοτέλια, ι — закономерность.

Ο

Οδιγό — вести, руководить.
Όλεθρος, ο — гибель.
Ολοκλιρότιτα, ι — цельность.
Ολόπλεβρα — всесторонне.
Ομάδα, ι — группа.
Όρια, το — предел.
Οριζμένος — определенный.
Όφελος, το — польза, выгода.

Π

Παλινόρθοσι, ι — реставрация.
Πανύκλα, ι — чума.
Πραβάλο — сопоставлять.
Παράδοσι, ι — традиция.
Παραλαβί ι — приемка, прием.
Παράλιλα — параллельно, рядом.
Παράλογα — нелепо.
Παραμερίζο — устранять.
Παραμένο — оставаться.
Παράνομος — нелегальный.
Παρατίρισι, ι — замечание, примечание
Παραχορό - предоставлять.
Παρέκλισι, ι — уклон.
Παρουσιάζο — предъявлять.
Περιεχτικός — содержательный.
Περικάλιμα, το — оболочка.
Περίπτοσι, ι — случай.
Πιγί, ι — источник.
Πισματικός — упорный.
Πιότερο — больше, более.
Πιράζο — трогать, дразнить.
Πλέξιμο, το — переплетение.
Πλεόνασμα, το — излишек.
Πλεονέχτιμα, το — преимущество.
Πλέρια — полностью, вполне.
Πλίρις — полный.
Πνεβματική — духовная.
Πολίπλοκος — сложный.
Πραγματοποίισι — осуществление.
Προέλεφσι, ι — происхождение.
Προιγύμε — предшествовать.
Προιγύμενος — предыдущий.
Προιποθέτο — предполагать.
Προκαλό — вызывать.
Προκαταρχτικά — предварительно.
Προοδεφτικός — прогрессивный.
Προοπτική, ι — перспектива.
Προορίζο — предназначать.
Προσορινά — временно.

Προςπάθια, ι—усилие, старание.
Προταρχικός—первоначальный.
Προτίμιςι, ι—предпочтение.
Πρωτοβουλία, ι—инициатива.
Πρωτόγονος—первобытный.

Σ

Σαφίνια, ι—ясность.
Σιβιβαζμός, ο—компромисс.
Σίγγραμα, το—сочинение.
Σιδιαζμός, ο—комбинация, сочетание.
Σιμετοχί, ι—участие, соучастие.
Σιμιόνο—отмечать.
Σιμπερένο—заключать, делать вывод.
Σιμπέφτο—совпадать.
Σιναςπιζμός, ο—блок.
Σινεπόμενα—следовательно.
Σινέςτιμα, το—чувство.
Σινιδιτός - сознательный.
Σινιθιζμένος — обыкновенный, обычный.
Σινκεντροπίιςι, ι—концентрация.
Σινκριτικά—сравнительно.
Σινκροτό—складывать.
Σίνκρουςι, ι—столкновение.
Σινοδέβο—сопровождать.
Σίνολο, το—совокупность.
Σιντέλεςι, ι—завершение.
Σιντιριτικός—консервативный.
Σιςτιμένος — заказной, рекомендованный.
Σιςφίνκο—сжимать.
Σιχαμερός—отвратительный, противный.
Σίχρονος—современный.
Σκέπςι, ι—мысль.
Σχιματίζο — составлять, образовать.
Σκλαβιά, ι—рабство.
Σπιροιδίς—извилистый.
Σπλάχνα, τα—недра.
Σπυδέος—важный.
Σταδιοδρομία—карьера.
Σταθερός—твердый.
Σταςιμότιτα, ι—застой.
Στίριγμα, το—опора.
Στιχίο, το—элемент.
Στριμόχνο - сжимать.
Στροφί, ι—поворот.
Σφετερίζομε—присваивать.
Σχέςι, ι—отношение.
Σχίμα, το—образ, схема.

Т

Ταλάντεπςι, ι—шатание.
Τάςι, ι—стремление.
Ταφτόχρονα—одновременно.
Τάχατες—будто бы, якобы.
Ταχτοπίιςι, ι—урегулирование.
Τελιοπιιμένος — усовершенствованный.
Τίνο—стремиться.
Τιπικός—формальный, типичный.
Τιχένι—бывает.
Τοκογλιφία, ι—ростовщичество.
Τρομαγμένος—испуганный.
Τροποπίιςι, ι—изменение.

Ф

Φαρδίς—широкий.
Φιμιζμένος—знаменитый.
Φιςικός—естественный, природный.
Φριχτός—ужасный.

Х

Χριςιμοπίιςι, ι — употребление, использование.
Χοντροκαμομένος—грубый, грубо сделанный.

Стат. форм. 82х110. 3 печ. лист. Тираж 1000 экз.— 160000 знаков.

Міськліт від 14-II-33 р. № 1241. Маріуполь, держдрукарня. Зам. № 1097.

Тімі 25 к.

Ціна 25 к.

ГРЕЦЬКОЮ МОВОЮ:

В. І. ЛЕНІН

КАРЛ МАРКС

НА ГРЕЧЕСКОМ ЯЗЫКЕ:

В. И. ЛЕНИН

КАРЛ МАРКС

„Укрдержнацменвидав"
Харків — Київ — Маріупіль.